

Lunds Universitet

Språk- och litteraturcentrum

Filmvetenskap

Handledare: Lars Gustaf Andersson

2013-01-18

Jenny Janson

FVK01

Den svenska vampyrens resa från bok till film

Låt den rätte komma in

Innehållsförteckning:

1.1. Abstract.....	s.3
2.2. Inledning.....	s.3
2.3. Frågeställning.....	s.4
2.4. Syfte.....	s.4
2.5. Metod.....	s.4
3.1. Adaption.....	s.5
4.1. Vampyrfilm.....	s.7
5.1. Analys.....	s.10
5.2. Den ångerfyllda pedofilen: bok- och filmversion samt sammanfattning.....	s.10
5.3. Det olyckliga paret: bok- och filmversion samt sammanfattning.....	s.13
5.4. Vampyren: bok- och filmversion samt sammanfattning.....	s.17
5.5. Pojken som ville bli sedd: bok- och filmversion samt sammanfattning.....	s.25
5.6. Miljö.....	s.32
6.1. Let Me In.....	s.33
7.1. Adaptioner som enskilda verk.....	s.35
7.1. Slutdiskussion.....	s.37
8.1. Källförteckning.....	s.39

Abstract

This essay is going to bring up the terms of adaptation, mainly from book to film and the genre of vampire movies. With the book *Låt den rätte komma in* and the movie with the same name, I have made an analyzes based on founding out why Tomas Alfredson, the director of the movie cut out some important details from the book while making the movies script together with John Ajvide Lindquist, the author of the book and discuss who these decisions effects the movie. I have done this with mainly the theories of Lind Costanzo Cahirs *Literature into film: theory and practical approaches* (2006), Linda Hutcheons *A theory of adaptation* (2006) and Katarina Lindbergh Harrison's *Vampyrernas historia* (2011). In 2010 Matt Reeves directed the American adaptation (*Let Me In*) of the movie *Låt den rätte komma in*, therefore I will also comment on the difference between these two movies and the book later in the essay.

Inledning

Hösten år 2000 började John Ajvide Lindqvist skriva sina första anteckningar till en bok som skulle handla om vampyrer i Blackeberg. Han hade bestämt sig för att den skulle få heta ”*Den ende vännen*”. Ungefär ett år senare hade han skrivit klart boken, vars namn han ändrade till *Låt den rätte komma in*. Det gick trögt att få boken publicerad till en början, men till slut gav bokförlaget Ordfront ut boken år 2004.¹

Det skulle ta fem år efter boken publicerats innan jag läste den. Vilket var bra eftersom jag annars kanske inte hade uppskattat den lika mycket om jag läst den som femtonåring. Min uppväxt med skräckfilmer har gjort att jag idag inte kan få nog av dem. Som barn fick jag nämligen inte se någon form av skräck eftersom min livliga fantasi gav mig konstanta mardrömmar. Men allt som är förbjudet blir automatiskt mycket mer spännande, speciellt under tonåren. Det slutade med att jag under mina senare tonår kunde se två skräckfilmer per dag under en hel vecka. Så när vi skulle välja en bok att läsa i under min första termin på folkhögskolan var valet enkelt. Jag förälskade mig snabbt i *Låt den rätte komma in* och ville se filmen med samma namn av Tomas Alfredson 2008 som alla kritiker talade så väl om. Så kom den dagen jag läste ut boken, några dagar senare skulle jag även se filmen. När jag satt och tittade på filmen drabbades jag av olust, detta var ju inte alls vad jag

¹ <http://johnajvide.com/extramaterial/lat-den-ratte-komma-in/>, 2012-10-03

hade föreställt mig. Allt övernaturligt hade de förminskat, som var det jag tyckte om från boken.

Nu när jag studerar filmvetenskap och har läst en del om adaptation har jag fått en ny förståelse för filmen samt dess budskap. Med den här uppsatsen vill jag ta upp problematiken med adaptationer från bok till film. Jag tänker även ta upp adaptation från film till film dvs. remaken senare i uppsatsen, eftersom Matt Reeves från USA gjorde en nyinspelning av filmen som fick namnet *Let Me In* år 2010.

Frågeställning

Genom den här uppsatsen vill jag försöka få svar på följande frågor:

- Vilka delar av boken bestämde sig Alfredson att ta bort och behålla?
- Varför togs vissa viktiga partier från boken bort i filmens plot?
- Hur ska man förhålla sig till adaptationer för att kunna se dem som enskilda verk?
- Vad händer med en film som baserats på en bok när den blir nyinspelad i en annan produktkontext?

Syfte

Syftet med den här analysen är alltså att analysera filmadaptationen av boken *Låt den rätte komma in* och diskutera vilka tematiska, stilistiska och narrativa förändringar som sker från ett medium till ett annat.

Metod

Ska med hjälp av boken *Låt den rätte komma in* av John Ajvide Lindqvist, 2004 göra en förenklad lista över händelseförloppet så jag kan enklare jämföra den med filmen *Låt den rätte komma in regisserad* av Tomas Alfredson år 2008. Jag ska även ta upp filmens och bokens större olikheter till varandra samt likheter. Samt försöka att redogöra regissörens och författarens val av avgränsningar med hjälp av en artikel från *Svensk Filmdatabas*, där de har intervjuat Tomas Alfredson och John Ajvide Lindqvist, samt kommentatorspåret från filmen. Ska använda mig främst av böckerna Hutcheon, Linda (2006) *A theory of adaptation*. New York: Routledge, Cahir, Linda Costanzo (2006) *Literature into film: theory and practical approaches*. Jefferson, N.C.: McFarland & Co och Stam, Robert (2005) *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*. Malden, Mass.: Blackwell för att kunna

diskutera begreppet adaption. För att kunna analysera filmen *Let me in*, Matt Reeves, 2010 från ett transnationellt perspektiv, kommer jag att använda böckerna Etherington-Wright, Christine & Doughty, Ruth (2011) *Understanding film theory*. Basingstoke: Palgrave Macmillan och Āurovičová, Nataša & Newman, Kathleen (red.) (2010). *World cinemas, transnational perspectives*. New York, NY: Routledge. Jag ska även använda mig av internetsidorna *Svensk Filmdatabas*, *IMDB* och *Nationalencyklopedins* hemsida för att kunna hitta artiklar samt information om filmerna.

Adaption

När man söker på ordet adaption i Nationalencyklopedins nätverksordbok får man upp att det betyder *anpassning till yttre omständigheter*,² vilket är en perfekt sammanfattning av vad jag kommer att ta upp i den här texten.

Man kan säga att filmadaption är en avgrening av ett annat verk som man tagit vissa delar av och satt ihop till en film. Därför är det viktigt att inte tolka en filmadaption baserat på en bok som en kopia av bokens berättelse, utan snarare ett enskilt verk vars grundidé kommer från en bok.³

När man tänker på hur bokens och filmens historia har utvecklats ser man idag en tydlig barriär, nämligen statusbarriären. När man idag läser i tidningar om bok- och filmrecensioner ser man tydliga skillnader på hur recensenter betygsätter de två olika medierna. Böcker får i de flesta fall bara en kort textspalt där man har sammanfattat bokens handling och en mening över hur bra man tycker boken är. Filmer däremot har en textspalt som sammanfattar handlingen, tar upp regissörens tidigare verk och jämför dessa med den aktuella filmen där skådespeleriet och mise-en-scène kritiseras. Dessutom rankas filmer med en betygsskala från ett till fem, vilket knappt existerar i bokens värld. Sammantaget visar detta att boken har fått en större status än filmen. Detta är även tydligt när en regissör gör en filmadaption av en välkänd roman som t.ex. Linda Hutcheon tar upp i sin bok *A theory of adaption* (2006), så fick filmen *William Shakespeares Romeo + Juliet*, av Baz Luhrmann (1996) ett svalt mottagande då historien utspelar sig i en modernare värld.⁴

En av regissörens största utmaningar när han/hon ska filmatisera en bok är att kunna förkorta själva handlingen så att formatet passar in i en spelfilm, som vanligtvis är en

² http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/adaption?i_h_word=adaption, 2012-10-28

³ Cahir, Linda Costanzo, *Literature into film: theory and practical approaches*, McFarland & Co., Jefferson, N.C., 2006, s.13

⁴ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.3

och en halv till två timmar lång. Vilket är en utmaning eftersom en roman kan ta flera dagar att läsa ut, även att kunna filmatisera ord som vanligtvis tolkas endast av människors fantasi är svårt.⁵ Vilket Stanley Kubrick var väl medveten om då han spelade in filmen *The Shining* (1980)⁶ som baserades på Stephen Kings bok med samma namn från 1977.⁷ I boken finns det ett stycke där buskarna som är klippta i formen av lejon blir levande och attackerar Jack, denna del av boken strök Kubrick eftersom specialeffekter på den tiden inte hunnit utvecklas så långt.⁸ I vissa fall måste man även ta bort en del karaktärer och händelser från boken, vilket kan resultera i att filmen för en helt annan infallsvinkel. Stanley Kubricks version av *The Shining* kan man säga är en väldigt enkel berättelse om en familj där pappan Jack är en författare som fått tillstånd att sköta ett hotell under vinterhalvåret. Hotellet är obebott så att han ska kunna skriva ostört på sin senaste bok. Med sig har Jack som sagt sin familj som består av hans ängsliga hustru Wendy och sonen Danny som har en förmåga att se andar. Det de snart inser är att hotellet de lever i är hemsökt och sakta men säkert har ”andarna”, isoleringen och skrivkramp drivit Jack till vansinne. Med mord i tanken jagar Jack sin fru och son igenom hela hotellet.⁹ Stephen Kings version är mer komplex då han berättar om Jack som försöker vara en snäll pappa och make men som drivs till galenskap av hotellets ”andar”. Där filmen ger ett sken av att Jack alltid varit mentalt instabil och till slut blir en mordlysten psykopat, så vill King ge bilden av en man som mot sin vilja blir nästan besatt av onda andar.¹⁰

Som jag tagit upp tidigare så brukar regissören förkorta ner berättelsen till ett passande filmmanus. Då är frågan: Vad är det som regissören behåller respektive tar bort? Man kan definiera svaret på frågan så här, en regissör ofta behåller det som är väsentligt för hur han/hon tolkar boken.¹¹ Enligt Linda Costanzo Cahir i boken *Literature into film* (2002) så finns det tre olika tolkningskategorier man kan dela upp filmadaptioner i, *den litterära tolkningen* som i stort sett följer bokens handling från början till slutet, *den traditionella tolkningen* följer bokens handling men med vissa förändringar, denna tolkning är den vanligaste inom filmadaptioner och *den radikala tolkningen* som behåller bara en del av den

⁵ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s. 1

⁶ Kubrick, Stanley, *The Shining*, Warner Bro. Pictures, Hawk Films, 1980

⁷ King, Stephen, *The Shining*, New English Library, London, 1977

⁸ <http://www.imdb.com/title/tt0081505/trivia>, 2012-10-28

⁹ Kubrick, Stanley, *The Shining*, Warner Bro. Pictures, Hawk Films, 1980

¹⁰ King, Stephen, *The shining*, New English Library, London, 1977

¹¹ Cahir, Linda Costanzo, *Literature into film: theory and practical approaches*, McFarland & Co., Jefferson, N.C., 2006, s.15

litterära berättelsen.¹² Ett exempel på den sistnämnda är filmen *Dr Jekyll and Ms Hyde*, David Prince (1995) som handlar om Dr Jacks som är en avlägsen släkting till Dr Jekyll. Han blandar till en stark trolldryck som utan hans vetenskap förvandlar honom till en kvinna.¹³ Regissören i det här fallet kanske ville att människor skulle få upp ögonen för den kultförklarade berättelsen som så många gånger blivit filmatiserad och valde därför att göra en helt ny tolkning av berättelsen om *Dr Jekyll och Mr Hyde*. Men istället för att bara göra en mentalförändring av huvudkaraktären så gjorde han även en vad man skulle kunna säga är en transexuelltolkning av filmen.

Man kan fråga sig varför regissörer gör filmadaptioner baserade på böcker eftersom det blir en stor utmaning för dem att få författarens godkännande¹⁴ och samtidigt försöka spela in en film som fångar själva budskapet av boken. Anledningen kan främst delas upp i två kategorier, ekonomi och repetition. Det är väldigt lönsamt för en regissör att filmatisera böcker då de redan har en grupp läsare som är anhängare till berättelsen, de i sin tur kommer troligen vilja se filmen. Så redan innan man börjat spela in filmen vet man att den kommer få en publik. Med repetition menar jag att människan är ett ”vanedjur” som tycker om repetitioner och saker den redan känner till.¹⁵

Vampyrfilm

Enligt Katarina Harrison Lindbergh i boken *Vampyrernas historia* från 2011 så härstammar vampyrfilmer från vad man brukar kalla den allra första skräckfilmen *Le Manoir du Diable* (*Djävulens slott*) av George Méliés 1896. Filmen handlar om djävulen Mefistofeles som i formen av en fladdermus flyger in i ett hus där han trollar fram en stor kittel, två monsterliknande figurer, häxor, spöken och ett skelett för att jaga bort de två riddarna som bor där, men efter att en av riddarna hotar Mefistofeles med ett kors drivs djävulen ut genom det stora fönstret.¹⁶

Att Bram Stokers *Dracula* blev så populär att filmatisera berodde nog på att den redan funnit sin publik inom teatern, 1921 gjordes vad som sägs vara den allra första *Dracula* filmen nämligen *Drakula halála* (*Drakulas död*). Vad man vet om filmens handling så följer den inte Bram Stokers roman, istället verkar filmen utspela sig i ett mentalsjukhus där en

¹² Cahir, Linda Costanzo, *Literature into film: theory and practical approaches*, McFarland & Co., Jefferson, N.C., 2006, s.16-17

¹³ Pirce, David, *Dr. Jekyll and Ms. Hyde*, Savoy Pictures, 1995

¹⁴ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.5

¹⁵ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s. 21

¹⁶ Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s. 212-213

kvinnan blir jagad av en vampyr.¹⁷ F.W. Murnaus film *Nosferatu* (1922) följer Bram Stokers roman mer litterärt trots hans manusändringar. Första världskriget största förlorare blev Tyskland och under Versaillesfreden år 1919 fick Tyskland ett krigsskadestånd på 132 miljarder guldmärk.¹⁸ Detta ledde till en stor ekonomisk kris som pågick ända till 1924-25.¹⁹ Murnau kom från Tyskland och ville göra en filmadaption av Stockers *Dracula*, men eftersom landet var mitt i en ekonomisk depression så ville han helst slippa att betala royalty till Bram Stockers familj. Han bestämde sig då för att göra en del förändringar till handlingen, karaktären Greve Dracula bytte namn till Greve Orlok som blir kär i Mina, Thomas Hutter och hans fru som i boken kallades för Jonathan och Mina Harker har fått byta namn, vampyrjägaren Van Helsing karaktär klipptes bort och de ändrade på hur vampyren dör i slutet. Trots dessa ändringar stämde Stockers fru honom för plagiat och alla kopior som existerade i England skulle förstöras. Dock så kunde man inte hindra filmen från att strida sig utanför Tyskland gränser vilket har resulterats i att många ser den än idag.²⁰

Filmadaptioner om Greve Dracula fortsatte men nu med trognare filmmanus till romanen. År 1931 började Bela Lugosi sin karriär som vampyren i filmen *Dracula*, han visste nog inte då att det var just den här rollgestaltningen som skulle bli hans mest kända. Med hans charm och intensiva blick vändes synen på vampyrer från att vara ett osmakligt fult monster till att vara en sexsymbol som lockade till sig kvinnor.²¹ Den nästa som skulle ta på sig Draculas mantel och huggtänder var Christopher Lee år 1958 i filmen *Horror of Dracula* av Terence Fisher. I filmerna som följer så har regissörerna trappat upp den sexuella aspekten och det framstår i filmen *Taste of the blood of Dracula* från 1970 regisserad av Peter Sasdy att karaktären Lucy njuter när Dracula suger i sig hennes blod.²² Christopher Lee fortsatte in på 70-talet att gestalta sin roll som Dracula samtidigt utvecklades en expansion av vampyrfilmer med lesbiska teman, dock var en av de allra första filmerna som man kan tolka ha ett lesbisk tema är *Draculas Daughter* från 1936 som fick 1972 en remake. Några av de mest kända lesbiska vampyrfilmerna under 1970-talet var bl.a. *The Vampire Lovers* (1970 Roy Ward Baker), *Lust for a Vampire* (1971, Jimmy Sangster) samt *Twins of Evil* (1971 John Hough) och tillsammans kallades dessa filmer för *Karnsteintrilogin*. Filmerna är alla löst baserade på vampyrnovellen *Carmilla*.²³ Det blev även populärt under den här tiden med den

¹⁷ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s. 88

¹⁸ <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/versaillesfreden>, 2012-11-11

¹⁹ <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/tyskland/historia/weimarrepubliken-1919-33>, 2012-11-11

²⁰ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.89

²¹ Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s. 221

²² Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s.223

²³ Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s. 231

så kallade *blaxploitation* vilket medgav två Draculafilmer där vampyren porträtterades av en mörkhyad man dessa filmer fick titlarna *Blacula* från 1972 (William Crain) samt dess uppföljare *Scream, Blacula, Scream* från 1973 (Bob Kelljan).²⁴ Men efter tiden som gick började man att göra mer komiska vampyrfilmer som t.ex. Mel Brooks film *Dracula: Dead and Loving It* från 1995.²⁵ En av de mest kända vampyr-tv-serierna som idag är kultförklarad är *Buffy: The Vampire Slayer* från 1997-2003 av Joss Whedon, medan vi idag har serier som *True Blood* och *Vampire Diaries*. Man kan säga att dagens tv-serier och filmer som handlar om vampyrer har gått ifrån att vara rena skräckfilmer till att bli mer actionfyllda dramer liksom filmen *Blade* från 1998 av Stephen Norrington.²⁶

I Sverige har vampyrfilmer inte haft någon större framgång men trots detta är det vissa som har försökt sig på genren. När man tänker vampyrer så är nog inte det första namnet som dyker upp i huvudet Ingmar Bergman, men man kan debattera utifall två av hans mest kända filmer, *Persona* (1966) och *Vargtimmen* (1968) har vissa vampyriska element. I slutet av filmen *Persona* så skär Alma upp sin handvrist med sina naglar samtidigt som Elisabeth hukar sina läppar emot för att suga i sig hennes blod.²⁷ *Vargtimmen* handlar om konstnären Johan som mer och mer dras in i sina hallucinationer och psykologiska problem. Hans så kallade ”demoner” kan man tro är vampyrer då de visas mer på natten samt verkar kunna flyga eftersom de klättrar på taket i deras hus. De är även uppe i träden när Johan faller från ett stup mot sin död i skogen och vara levande döda vilket de påvisar då den gamla damen drar av sitt ansikte.²⁸ Det som båda filmerna har gemensamt verkar vara att de onda karaktärerna försöker suga livet och lusten ur de andra tills de dör eller blir mentaltfrustrerade.

Filmerna *Frostbiten* från 2006 regisserad av Anders Banke anses hos vissa vara Sveriges första film som behandlar temat vampyrer. Den handlar om Annika och hennes dotter Saga som flyttar till ett litet samhälle i Norrbotten där Annika fått jobb som läkare. Saga är inte till en början så nöjd över att bo där då det vid vinterhalvåret blir evig polarnatt, men efter att hon får träffa den rätt tuffa goth-tjejen Vega som bjuder henne på en fest börjar livet se lite ljusare ut. Samtidigt börjar Annika förstå att allt inte står rätt till med professor Gerhard Beckerts experiment på en av hans patienter. Sebastian som är en ung läkare har lovat Vega att skaffa droger från sjukhuset till festen, råkar ta Beckerts ”hemliga” medicin som förvandlar människor till blodtörstande vampyrer, vilket leder till att festen förvandlas till

²⁴ Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s.228

²⁵ Harrison Lindbergh, Katarina, *Vampyrernas historia*, Norstedt, Stockholm, 2011, s.226

²⁶ <http://www.imdb.com/title/tt0120611/>, 2012-12-09

²⁷ Bergman Ingmar, *Persona*, AB Svensk Filmindustri, 1966, Sverige

²⁸ Bergman Ingmar, *Vargtimmen*, AB Svensk Filmindustri, 1968, Sverige

ett blodbad.²⁹ Filmens polarnatt och småstadstema påminner mycket om filmen *30 Days of Night*, David Slade (2007) som gjordes ett år senare.³⁰

Vampyrer är en film från år 2008 av Peter Pontikis, är en vampyrfilm som tacklar ämnet systerskap och har en moderntolkning av vampyrer i dagens samhälle. Filmen nådde ingen större publik och blev inte lika känd som *Låt den rätte komma in* från samma år.³¹

Det jag ville visa med den här delen av uppsatsen var att vampyrfilmer har en stark bakgrundsrelation till de böcker och myter som de är inspirerade av. Vilket vi kan se än i dagens adaptationer av vampyrfilmer.

Analys

Jag tänkte dela upp denna analys i tre olika delar varav den första delen kommer att vara en jämförelse med de mer betydande karaktärerna från den svenska filmen och hur dessa skiljer sig ifrån deras "alteregon" i boken samt lite om filmens miljö. Den andra delen jag tänkte ta upp kort om den amerikanska adaptationen av *Låt den rätte komma in*, hur den skiljer sig från den svenska filmen samt boken och vad som gör den transnationell. I den tredje delen tar jag upp hur man ska tolka adaptationer som enskilda verk.

Den ångerfyllda pedofilen

Bokversion

Håkan Bengtsson presenteras som en 45 årig man med lätt kulmage och flint i bok versionen av *Låt den rätte komma in*.³² Man vet ingenting om honom till en början förutom att det är han som verkar vara Elis pappa/förmyndare eftersom de bor tillsammans. Men man börjar ana att någonting inte står rätt till när han sent en kväll inne i skogen smyger på människor som går på stigen intill. När han inser att det börjar bli sent får han plötsligt bråttom och får till slut syn på en kille i tretton-fjortonårsåldern.³³ Håkan väljer att kliva ut ur skogen mot stigen för att frågar den unga pojken om hur mycket klockan är. Efter att ha småpratad en liten stund med varandra tar Håkan ett hastigt grepp om pojkens huvud och pressar hans mun mot ett munstycke som är kopplad till en gasbehållare fylld med lustgas. Till slut när han känner att

²⁹ <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=MOVIE&itemid=60335>, 2012-11-22

³⁰ Harrison Lindberg Katarina, *Vampyrernas historia*, Nordstedts, 2011, s. 254

³¹ <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=66524&type=MOVIE&iv=Basic>, 2012-11-22

³² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.14

³³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.24

pojken kropp börjar bli lam, bär han in kroppen i skogen där han i förväg har ställt alla sina verktyg. Håkan hänger upp kroppen i ett träd med ett rep fastbundet runt pojken ben, så att han blir hängandes upp och ner, nedanför huvudet ställs en dunk med tratt. Innan Håkan ska skära upp halsen på pojken för att låta blodet rinna ner i dunken viskar han tyst ”förlåt”.³⁴ Då han egentligen inte är mördare utan en pedofil från Karlstad där han arbetade som lärare förmodligen innan han träffade Eli.

Det berättas om första gången han hade möjlighet att förgripa sig på en liten vietnamesisk pojke som ett gäng bekanta till honom hade ”hyrt” in för att utföra oralsex, men han kunde inte förmå sig till att göra det den gången.³⁵ Istället blev hans första gång med en liten pojke inne på en toalett i stadsbiblioteket, men även här ångrar han sig, och för att på något sätt säga förlåt ger han pojken dubbelt så mycket med pengar för att pojken ska kunna få råd att gå till en tandläkare eftersom hans tänder hade blivit utslagna för att lättare kunna utföra oralsex på kunderna.³⁶ Det är just den här tvetydligheten som är återkommande hos Håkan i boken som gjorde att jag till slut kallade honom för den ångerfyllda pedofilen, eftersom det är i hans mentala tillstånd mer en god gärning han utför när han samlar blod till Eli. Hans besatta kärlek till Eli gestaltas tydligt när han försöker mörda en pojke i badhusets omklädningsrum, men blir påkommen av pojkens kompisar som inser att någonting inte stämmer. Innan de hinner in till omklädningsrummet för att rädda sin vän, sätter sig Håkan ner på golvet tar fram en burk med frätande syra och håller innehållet över sitt ansikte, medan han ropar Eli! När polisen kommer kan de inte längre identifiera vem mannen är pga. det sönderfrätta ansiktet.³⁷

Filmversion

I filmen *Låt den rätte komma in* gestaltas Håkan av Per Ragnar som är mest känd för att bland annat ha varit programvärd för *Go'Morron Sverige* (1980-85), på senare tid har han även gestaltat Hitler i pjäsen *Hitlers ansikte* (1992) och spelat en psykopatisk man i tv-serien *Tre Kronor* (1992-96).

Första gången man får se Håkan är i en taxi, han ler nöjt åt vad man då tror är hans dotter som motvilligt flyttar med sin pappa till Blackeberg. Hon verkar ha en passiv ställning eftersom det är Håkan som bär in alla deras väskor i lägenheten och sedan ljusisolerar alla fönstrena. Nästa gång man ser honom är i deras kök där han diskar av en tratt

³⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.26

³⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 38

³⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 42

³⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 127

och hink, kollar av att gasbehållaren med munstycke fungerar för att sedan packa ner verktygen i en äldre svart handväska. Medan han förbereder sig med sin packning kan man se att han hela tiden har en intensiv blick, vilket kan få åskådarna att tro han är en van seriemördare som känner en passion till att mörda. Det klipps senare till Håkan som står under en lyktstolpe vid kanten av en gles skogsstig, han ser en pojke som går förbi och frågar hur mycket klockan är. Pojken svarar med att han inte har någon klocka och frågar vad Håkan har i handen. Någon sekund efter att Håkan har svarat att det är en gasbehållare tar han tag i pojkens huvud och för munstycket över hans ansikte. Sedan klipps det till när Håkan hänger upp pojkens kropp i ett träd och tömmer honom på blod. Men något ögonblick senare tvingas han fly efter att en hund och dess ägare undrar vad som pågår. Eftersom Håkan råkat glömma hinken med blodet i blir han rejält utskälld av Eli när han kommit hem och det enda han får ut till svar är ett förlåt. Någon kväll efter ska han försöka på nytt skaffa blod till Eli, men innan han ska gå ut ber han henne att sluta träffa Oskar. Hon svarar honom med en smekning på kinden, vilket kan tolkas som ett ömhetsbevis mellan två älskare eller far och dotter, eftersom deras relation till varandra inte är lika självklar som den är i boken.

I hela filmen är karaktären väldigt tyst, inte ens när Lacke går fram till honom när han sitter ensam vid ett bord på krogen och undrar ifall inte Håkan vill sätta sig ner vid deras bord så svarar han inte, till slut bara mumlar han att han måste gå. Badhusscenen är väldigt lik hur den beskrivs i boken förutom att Håkan bara skriker ut Elis namn en gång i filmen, när han häller syra över ansiktet. Scenen där Eli hälsar på Håkan på sjukhuset är också väldigt likt bokens version, men vad som skiljer filmen ifrån boken är att efter Håkan blivit biten av Eli halsen faller ut genom fönstret och det sista vi får se av honom är en närbild på hans ansikte och hur han fortfarande andas.³⁸ I boken fortsätter Håkans berättelse tills han blir instängd med karaktären Tommy i källaren, medan man i filmen förutsätter man att han ”dör” efter att ha fallit handlost flera meter ner i marken.³⁹

Sammanfattning

Vad man kan se tydligt som skiljer bok- och filmkaraktären åt är Håkans pedofili, som gör honom sårbar till att behöva mörda pojkar för att kunna få behålla Elis kärlek. I en intervju från svenska filminstitutet från 2008 av Louise Lagerström berättar Tomas Alfredson varför han valde att förminska karaktärens personlighet:

³⁸ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008

³⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 365

- I boken är han uttalat pedofil och jag tycker att det hade varit tveksamt att använda sig av honom som ett pikant inslag. Pedofiler används ofta slarvigt i film och jag tycker att det vilar ett stort ansvar om man ska skildra det på ett bra sätt. Bokens Håkan som köper sex, och dessutom återkommer som en slags vålnad, vilket är en dimension som var alltför fantastisk för mig, skulle komplicera berättelsen om barnens perspektiv, utsatthet och relation, vilket är filmens nav.⁴⁰

Jag håller med Alfredson när han menar på att det skulle bli för komplicerat att filmatisera Håkans bakgrundshistoria, då pedofili är ett svårt ämne att gestalta på film eftersom det lätt kan ses som ett löjligt inslag eller bli det som åskådare fokuserar sig mest på och glömmer själva huvudtemat i filmen. När det gäller Håkans återkomst som en vampyr som försöker återvända till Eli, tror jag att en större anledning till att de valde bort den delen av boken var för att de helt och hållet uteslöt karaktären Tommy från boken i filmen, men även Alfredsons och Lindqvists beslut att lägga fokus på barnens berättelse i filmen. Dessutom verkar det som att Alfredson ville göra karaktären mer som ett barn mentalt sett som inte riktigt vet vad som är rätt och fel, eftersom Håkan i filmen dricker mjölk på krogen där han träffar Lacke för första gången och är så undergiven Eli medan han säger mer ifrån och dricker sig istället full på krogen i boken.⁴¹

Det olyckliga paret

Bokversion

Paret introduceras för oss läsare under en fredagskväll på *Kinesen*, en kinesisk krog. Lacke är en av männen i en grupp som är stamgäster på krogen medan Virginia är den enda kvinnan i gänget. Lacke beskrivs att ha ett bekymrat ansiktsuttryck och stora lidande ögon med en cigarett i munnen, man får sedan intryck av att det är han som är "ledaren" i gruppen. Virginia femtio år däremot beskrivs som den utomstående vackra kvinnan i en glittrig paljettklänning som inte passar in bland dessa halvtalkoholiserade män.⁴² Man undrar varför hon är ihop med Lacke som hon får ta hand om efter att han blivit för full och dessutom är arbetslös. Senare får man veta varför de inte kan leva utan varandra. Åtta år innan berättelsen utspelar sig har Lacke flyttat in hos Virginia efter att hennes dotter nyss flyttat hemifrån. Efter några månader

⁴⁰ http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16

⁴¹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.54

⁴² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.47, 207

tillsammans började hon fundera över vad han egentligen gör för att få pengar, då han oftast var sysslolös på dagarna förutom några ströjobb. När hon konfronterar honom svarar han: ”>>Det här är Sverige. Bär ut en stol och ställ på trottoaren. Sätt dig på stolen och vänta. Väntar du tillräckligt länge kommer det nån och ger dig pengar. Eller tar hand om dig på nått sätt.<<”. En sårad Virginia som nu inser att mannen hon älskar ser deras förhållande mer som en ”välgörenhetsanordning” än äkta kärlek. En månad efteråt ber hon Lacke flytta därifrån, utan att protestera packar han ihop sina saker och lämnar henne. De såg varandra inte mer på ett halvår under den tiden började Virginia dricka kraftigt och Lacke spenderade tiden åt att sköta om sin döende far i cancer, efter att fadern dog fick han arva en del pengar som gjorde att han hade råd att hyra en liten lägenhet i Blackeberg. Därefter träffades de igen på *Kinesen* och blev till slut sårbara med frivilliga grunder.⁴³ Trots hans hårda ord till henne när de levde ihop inser man att Lacke verkligen älskar Virginia, då han oroar sig för hennes drickande och börjar fundera över ifall han ska sälja sin frimärkssamling bara för att de ska kunna köpa ett hus på landet. Medan hon har berättat för honom innan att hon är bara lycklig när de är tillsammans.⁴⁴ Deras förhållande är alltså uppbyggt på ömsesidigförståelse, skuld känslor, passion och kärlek mellan två rätt så förstörda människor.

Men på ett ögonblick kommer deras kärlekshistoria ta slut efter att Virginia rusat ut ur deras vän Göstas lägenhet förkrossad, då Lacke anklagat henne för att vara slampaktig. En rätt så berusad Lacke försöker springa efter henne, då han inser att han sårat henne djupt. Men han hinner knappt ifatt henne förrän en hungrig Eli som varit ute på jakt efter blod har satt sina huggtänder i hennes hals.⁴⁵ Till slut kommer han fram till Virginia och får bort Eli men det är för sent hon är redan ”smittad”. Och redan efter att hon kommit hem ifrån sitt läkarbesök så märker hon av sin förvandling. När hon är hemma så bränns hennes hud när solen skiner genom persiennerna, all mat hon försöker äta spyr hon upp igen och till slut dricker hon sitt eget blod från ett sår på pekfingeret.⁴⁶ En kväll när Lacke är hemma hos Gösta och tar en öl tillsammans för att försöka lugna ner nerverna, så besöker Virginia dem för att be om hjälp med sin ”sjukdom”. Men hennes blodtörst gör att hon försöker bita Gösta när han öppnar dörren åt henne, dock blir hon till slut attackerad av alla katter som Gösta tagit hand om i sin lägenhet.⁴⁷ Efter den våldsamma attacken har Virginia åter blivit intagen på ett sjukhus där de har spänt fast henne i sängen så att hon inte ska kunna anfalla personalen.

⁴³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.144

⁴⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.159

⁴⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.194-195

⁴⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 204-205, 209

⁴⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.295, 297

Morgonen efter att Lacke sovit över hos henne inser hon att den sista utvägen för att slippa skada någon hon älskar är att offra sig själv. När sjuksköterskan kommer in till henne ber Virginia henne att dra upp persiennerna och hela hennes kropp brinner upp i lågor.⁴⁸ En nu helt förtvivlad Lacke bestämmer sig för att ta lagen i egna händer och besöker lägenheten han sett Håkan och Eli flyttat in i tidigare.⁴⁹ Väl där hittar han Eli sovandes i ett badkar fullt med blod, han tar upp den lilla kroppen i sin famn tvekar en minut till att döda varelsen inför honom med en kökskniv ifrån köket. Oskar som har gömt sig i ett rum intill får syn på Lacke och börjar skrika vilket väcker Eli som knuffar honom så hastigt att de båda till slut faller ner på golvet där Eli börjar suga i sig hans blod.⁵⁰

Filmversion

När vi första gången får se Lacke är det när han kissar utanför Elis och Håkans fönster när de precis flyttat in, han tittar upp mot Håkan som håller på att ljusisolera fönstren. Alfredson berättar i kommentator spåret av filmen att det var viktigt att markera fönstret med någonting synbart eftersom Lacke senare ska komma ihåg vart han första gången fick se Håkan och Eli. Så för att markera fönstret väljer de en tavla med en röd bakgrund och en närbild på en kvinnas ansikte som ser ut att titta ut ifrån fönstret. Vilket man även kan säga har en symbolisk betydelse för deras isolering.⁵¹ På kineskrogen stöter vi på Lacke nästa gång, här tillsammans men hans kompisgäng och Virginia som han lutar sitt huvud mot där de sitter. Hon är inte lika ögonfallande som första gången man läser om henne i boken, men efter att Gösta kommer in och berättar att han har sett Jocke blivit mördad av en liten flicka så får man se tydligare när de är ute vid platsen där han attackerades av Eli, hur Virginia sticker ut med sin moderna röda jacka och välsminkade ansikte. Lacke däremot ser verkligen ut som en alkoholist med sitt trötta ansikte, sunkiga kläder och bakåtkammat hår fyllt av hårgelé. Någon dag efteråt så möter vi gänget igen på deras stamkrog, men den här gången är det Håkan som sitter själv vid ett bord som är deras diskussionsämne. Lacke berättar att Håkan är nyinflyttad och frågar ifall de inte ska be honom komma över till deras bord. Han sätter sig ner hos Håkan och försöker inleda en konversation men misslyckas, då han nästan skrämmer iväg Håkan som ber om ursäkt för att han måste gå.

Efter att polisen hittat Jockes kropp i sjön, samlas kroggänget med Virginia hemma hos Gösta för att sörja deras mördade vän. Lacke vet inte vad han ska göra nu när

⁴⁸ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.360

⁴⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.376

⁵⁰ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.380-385

⁵¹ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, Kommentatorspåret

hans närmaste vän är död och utan att tänka sig för säger Lacke att han nu är helt ensam och att livet känns meningslöst. En uppgiven Virginia försöker trösta honom med att säga att han har ju i alla fall henne kvar i sitt liv. Men han vägrar att lyssna och det slutar med att Virginia springer ut därifrån i tårar. Hon går uppför en tunnel där Eli hoppar ner på henne och börjar bita henne. Lacke som försöker hinna ifatt Virginia får se ett barn klänga sig fast vid hennes kropp, han rusar dit och sparkar bort barnet och skriker ”Ge fan i henne!”.

Virginia vaknar senare upp i sin lägenhet och inser att hennes hud bränns av solen och så börjar hon även suga i sig blodet från bandaget som hon haft runt halsen. Helt plötsligt kommer hon ihåg det frusna blodet som tillhört Jocke som de hittade strax utanför Göstas lägenhet. Hon går dit men blodet finns inte kvar istället går hon hem till Gösta som har Lacke på besök och när hon väl blivit inbjuden blir hon attackerad av alla hans katter. I förtvivlan stänger sig Gösta ute på balkongen med sin älsklingskatt medan Lacke försöker få bort katterna. Virginia hamnar senare på sjukhuset där hon som i boken offerar sig själv till slut och brinner upp. Lacke som kommer ihåg vart Eli bor går dit för att döda henne, men när han hittar henne i badkaret som är täckt av filter istället för blod som i boken, skriker Oskar ”Nej!” vilket väcker Eli som mördar Lacke.⁵²

Sammanfattning

Karaktärernas ytliga historia är väldigt likt den i boken, då de är ett olyckligt par som dricker bort sina bekymmer. Det som man upptäcker att de tagit bort från filmens manus är deras förflutna som sambos, Virginias jobb på ICA, hennes relation till sin dotter Lena och Lacks arbetslöshet.⁵³ De har även ändrat en del i filmen t.ex. så har de lagt till att hon försöker hitta Jockes blod i snön innan hon kommer till Gösta, sedan valde dem att ta bort blodet i badkaret och hur Oskar reagerar när han får se Lacke bli mördad av Eli.⁵⁴

Genom att Alfredson fokuserar på bokens huvudpersoner Eli och Oskar som är barn, så märks detta tydligt då oftast de vuxna bara är med när deras berättelse krockar med barnens. Liksom det Robert Stam tar upp om Orson Wells adaptation av *Don Quixote* i sin bok *Literature through film: Realism, magic and the art of adaptation*, handlar filmen inte om Don Quixote utan egentligen om Spanien. Som regissör kan man på så vis vinkla berättelsens

⁵² Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008

⁵³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.144, 159

⁵⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.379, 385

huvudtema till någonting helt annat än vad boken tar upp.⁵⁵ Filmversionen *Låt den rätte komma in* handlar inte om vampyrer eller vuxnas problem egentligen utan om två barn.

Vampyren

Bok version

Eli träffar på Oskar för första gången ute på gården när han håller på att hugga i ett träd med sin kniv. Hon är väldigt nonchalant emot honom när de diskuterar ”Vällningbymördaren”, det visar sig dock till slut att de är grannar men Eli vill absolut inte bli vän med Oskar. Eli beskrivs ha halvlångt svart hår, ett runt ansikte med en liten näsa dessutom är hon väldigt smal. Hon står uppe på en klätterställning när de börjar prata med varandra, den är ca två meter hög och hon hoppar ner till marken för att komma närmare Oskar som i sin tur tror att hon måste hålla på med någon gymnastik efter att ha klarat av hoppet.⁵⁶

Man inser snart att Eli är beroende av Håkan då han låtit henne bli för svag för att själv kunna skaffa blod, trots detta vill han ändå inte mörda fler människor åt henne.⁵⁷

Andra gången Eli stöter på Oskar har han med sig en rubiks kub som fångar upp hennes uppmärksamhet eftersom hon är väldigt förtjust i pussel. Han lär henne hur man ska lösa den och låter henne låna kuben tills vidare. Oskar tycker samtidigt att hon är väldigt underlig då hennes hår är alldeles tovtigt och hon betar sig mer som en vuxen än ett barn i sin egen ålder.

När de senare träffas vid gården igen visar hon upp kuben som är till Oskars förvåning helt löst trots att hon aldrig sett en rubiks kub förut. Han börjar fråga Eli en del frågor och vi får veta att hennes mamma är död men inte hur hon dog, att Eli är tolv år men vet inte när hon fyller år och därför har hon aldrig fått någon födelsedagspresent.⁵⁸

Eli bestämmer sig till slut för att själv skaffa blod då Håkan misslyckats och verkar inte vilja att hon ska bli stark igen, eftersom hon då inte skulle bli lika beroende av honom. Mitt på kvällen sätter hon sig under en tunnel samt låtsas vara skadad och väntar in första bästa person som kommer att gå emot henne. Jocke en bekant till Lacke stannar till och försöker hjälpa henne genom att bära henne till närmsta telefon, så att hon själv ska kunna

⁵⁵ Stam, Robert, *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*, Blackwell, Malden, Mass., 2005, s.49

⁵⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.35-26

⁵⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 53

⁵⁸ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.63-65

ringa efter ambulans. Plötsligt känner han av ett bitt på halsen och i boken beskrivs attacken mer i detalj än vad man får se i filmen.⁵⁹

När Oskar träffar Eli nästa gång så diskuterar de hur han ska stå emot sina mobbare. Eli i boken säger till honom att han måste slå tillbaka samt använda kniven om han blir tvungen medan i filmen så säger hon bara att han ska slå tillbaka. Därefter ger han henne en kram och lappen med morsealfabetet nedskrivet på och berättar att de kan kommunicera genom väggen med varandra.⁶⁰

Hennes växande känslor för Oskar gör Håkan ännu mer avundsjuk och för att försöka få tillbaka Eli så går han med på att en gång till mörda en liten pojke, igengäld vill han ligga sked med henne en natt, vilket hon går med på så länge han inte rör henne.⁶¹

Nu när Oskar och Eli kan kommunicera med hjälp av morsealfabetet så bestämmer de sig för att träffas ute en kväll. Men den här kvällen märker Oskar av att Elis hår har blivit vitare och hennes kropp påminner om slavarnas i förintelselägren under andra världskriget. Men hon säger att det kommer att gå över efter ett tag och de beslutar sig för att gå till kiosken. På vägen dit berättar Oskar att han hört rykten om att ägaren brukar bjuda in kvinnor i kiosken för att ha samlag med och när de väl kommer in så tycker Eli att ägaren liknar en apa. Oskar bestämmer sig för att köpa en påse blandat godis och de går sedan snabbt ut därifrån. Han bjuder Eli på godis men hon avböjer och förklarar att hon inte tål. Oskar börjar tycka synd om henne och tror att hennes pappa inte ger henne någon mat därför ger han henne en till början väldigt tveksam långkram. Hon passar nu på att fråga honom ifall han verkligen tycker om henne och undrar ifall han skulle tycka om hon inte var en flicka.⁶²

Efter att Håkan blivit tagen av polisen för mordförsöket på en pojke i badhuset så går Eli själv ut på jakt igen efter föda. Den här gången knackar hon på hos en äldre dam och förklarar att hon måste få låna hennes telefon för att ringa till sin pappa. Medan de väntar på att Elis pappa ska komma sätter de sig i soffan för att titta på tv. Eli böjer försiktigt ner den trötta damens huvud så att hon till slut ligger sig ner i soffan med huvudet vilandes mot Elis knän. När damen väl slappnat av hugger Eli henne i halsen, men någonting står inte rätt till med den gamla damens blod det smakar läkemedel och morfin, för sent inser Eli att damen har cancer, pga. alla läkemedlen i blodet blir Eli till slut hög och börjar hallucinera.⁶³ Till slut

⁵⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.68-70

⁶⁰ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.95-97

⁶¹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 100

⁶² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.112

⁶³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.138-143

faller hon medvetslös ner på golvet framför tv:n men vaknar efter nått dygn tillbaka till liv.⁶⁴ Hon beger sig till Oskars fönster där hon väcker honom ur hans drömmar, efter att han sagt att Eli får komma in så säger hon till honom att han inte får titta på henne därefter så lägger hon sig bakom honom i sängen. Oskar frågar var hon har varit och vart hennes pappa är, hon svarar honom att hon har skaffat mat och att hennes pappa är borta. Efter en stunds lek börjar Eli igen ta upp det faktum att hon egentligen inte är en tjej och att hon inte har någon sexualitet. Oskar som inte förstår vad Eli menar frågar till slut om han får chans på henne vilket hon svarar ja till.⁶⁵ En kväll då Oskar nyss slutat träningen går de ner till ett källarrum där grannen Tommy brukar hålla till när han tar droger eller dricker öl. Eli som nu börjar bli svag igen tycker det luktar konstigt där nere, innan de ska gå därifrån tar Oskar upp en kniv och skär sig hårt i handflatan, går fram till Eli ber henne att sticka sig själv i fingret så att de kan blanda blod med varandra. En droppe blod hamnar på källargolvet och en förtvivlad Eli vars ansikte förvandlas till ett monster skriker till Oskar att han måste springa där ifrån. Hon ställer sig på alla fyra och kryper fram till bloddroppen samt börjar slicka upp den.⁶⁶ Därefter springer hon ut, klättrar upp i ett träd och väntar tills någon kommer förbi som hon kan anfälla. Virginia som nyss sprungit iväg från Lacke råkar gå förbi trädet vid fel tidpunkt och blir påhoppad av en hungrig Eli. Lacke som försöker vinna tillbaka Virginias kärlek springer efter henne och får se attacken, han rusar fram och sparkar av Eli från Virginia.⁶⁷

Efter att Eli fått veta att Håkan ligger på högsta våningen av sjukhusets receptionist börjar hon klättra uppför husväggen till hans rum.⁶⁸ Väl vid fönstret knackar hon svagt på rutan för att han ska komma närmare henne, hon inser snart att han inte kan prata eftersom tungan hade frätts sönder av syran han hällde över sitt ansikte och därför kan hon inte komma in till honom. Håkan öppnar istället fönstret och börjar peka mot sin hals samt ber Eli bita honom varpå hon svarar att hon då måste döda honom efteråt men Håkan insisterar.⁶⁹ En vakt börjar fundera vad som händer i rummet och går in när Eli håller på att suga blod från halsen på Håkan, hon faller sedan ner ifrån fönstret samt flyr.⁷⁰ En kväll har Eli och Oskar bestämt sig för att träffas hemma hos henne för att prata ut saker och ting. Han frågar henne rak på sak om hon är en vampyr, vilket hon nekar och svarar att hon bara lever på blod men Oskar är inte övertygad. Eli berättar att hon aldrig velat skada någon och genom en kyss på

⁶⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.145

⁶⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.150-154

⁶⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.184-189

⁶⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.196

⁶⁸ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.223- 226

⁶⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.228-230, 234

⁷⁰ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 234

hans läppar överför hon ett av sina minnen som människa. Tydligt har Eli träffat på en man som håller en middagsbjudning för fattiga människor men helt plötsligt tar han upp två tärningar ur en påse, resten får inte Oskar se då Eli avbryter kyssen.⁷¹ De fortsätter som vanligt och hon visar honom runt i lägenheten som är ovanligt tom. Eli visar till slut Oskar ett av hennes många pussel som är format som ett ägg. Hon säger åt honom att hålla i det med kupade händer, helt plötsligt lossar flera hundra små pusselbitar som faller ner i Oskars händer. Förskräckt av tanken att han tagit sönder ägget säger han förlåt men Eli berättar att det var meningen att det skulle hända. Oskar blir lite trött och säger att han borde gå hem, men innan han ska börja gå ser Eli att han har någonting med sig och frågar vad det är. Han räcker över freestylen till henne och säger att hon ska trycka på play. I ren smärta av ljudet slänger hon iväg hörlurarna och ber om förlåt samt tar fram tretusentvåundra kronor till Oskar för att han ska kunna köpa en ny, men han vill inte ta emot pengarna då han misstänker de kommer från människor som Eli dödat. De börjar sedan bråka tills de blir helt utmattade och innan Oskar somnar frågar han henne en sista sak och det är om hon verkligen heter Eli. Då hon inte orkar ljuga längre säger Eli sanningen att hon egentligen heter Elias och är en kille.⁷² Oskar vaknar upp på morgonen i soffan hos Eli och undrar vart hon tagit vägen. Slutligen hittar han ett brev från henne där det står att hon låst in sig på toaletten.

Nästa gång så träffas de i Oskars lägenhet istället han utmanar henne att gå in utan att han säger att hon är inbjuden. Hon ber honom att inte behöva göra det men för att få honom nöjd kliver hon in i lägenheten, efter en stund börjar Eli blöda ur sin hud och en rädd Oskar säger att hon får komma in. Hon kysser honom igen efter en stund för att han ska få se vad som hände henne när hon blev smittad. Kyssen avbryts och Eli ljuger samt säger att det var en av hennes vänner som han fått se i tillbakablicken.⁷³ Man får även reda på att Eli inte vet vad som hände med hennes mamma efter att hon blivit biten och även att hon är en könsstympad kille med ett ärr mellan benen.⁷⁴ Eli lämnar honom ett tag för att söka upp Tommy i källaren, som hon mutar med tretusen kronor för att han ska ge henne några liter av sitt blod. När Eli druckit klart märker hon av att Håkan har funnit henne nere i källaren och utan förvarning tar han tag i Eli och försöker våldta henne, efter ett par tafatta försök till att få in sitt könsorgan in i Elis anus så bryter hon sig till slut loss ifrån hans grepp och lämnar Håkan i källaren med Tommy.⁷⁵

⁷¹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.242

⁷² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.249-252

⁷³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.309-312

⁷⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 255-256

⁷⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.341-347

Nästa gång man får läsa om Eli är när hon attackerar Lacke som smugit sig in på toaletten för att försöka döda varelsen som skadat hans älskade Virginia, istället är det han som blir mördad av Eli. Man tror först att Eli och Oskar säger adjö för alltid med tanke på vad som har hänt, men överraskas i slutet av att hon kommer tillbaka när Oskars mobbare nästan dränker honom i badhusets simbassäng, och mördade två stycken av killarna som är där samt räddar Oskars liv. Det slutar med Oskar som sitter i en tågkupé på väg mot Karlstad med en stor koffert som bagage samt några lådor. Man anar att det är Eli som sover i kofferten och att detta är bara början på deras resa.⁷⁶

Filmversion

Som jag redan tagit upp när jag berättade om filmversionen av Håkan så tror man först att det är far och dotter som flyttar in bredvid Oskar när de kommer ut ifrån taxin i början av filmen. Eli går in före i trapphuset och överlåter bärandet av packningen till Håkan. Sen ser man henne inte förrän Oskar träffar på henne för första gången vid klätterställningen. Som i boken är hon rätt så elak mot Oskar första gången de träffas. När Eli kommer hem igen så har Håkan kommit tillbaka efter att ha misslyckats skaffa blod till henne och vi får se honom bli utskälld av Eli som nu har en mörkare och äldreröst.

Kvällen därpå träffar Eli på Oskar igen vid klätterställningen, de säger till varandra att de vill vara ifred men Oskar har med en rubriks kub den här gången som fascinerar Eli. Eftersom hon är så nyfiken på kuben går han med på att hon får låna den några dagar. Man ser att han känner att någonting luktar skumt, Oskar vänder sig mot Eli och säger att hon luktar konstigt och om hon inte fryser. Hon svarar honom att hon har väll glömt bort hur man fryser därefter inser han att klockan är mycket och att han måste gå in igen. Vi får sen se en ensam Eli sitta på klätterställningen som kramar om sin mage hårt för att stå emot hungern.

Därefter ser vi Eli sittandes i en tunnel och ropar på hjälp när en intet ont andande Jocke går förbi. Han bär upp henne så att de kan ringa efter hjälp, men det slutar med att han blir anfallen av henne och vi får sedan se Eli sittandes bredvid Jockes döda kropp gråtandes i snön utanför tunneln.

Dagen efter hittar Oskar sin kub helt löst på klätterställningen. Senare på kväll går Oskar nöjt fram till Eli vid klätterställningen liksom i boken är det nu han frågar ut henne om hennes ålder och familj.

⁷⁶Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 410-415

Den fjärde kvällen de träffas har Oskar blivit slagen med en pinne hårt på kinden av ett gäng killar på väg hem efter skolan. Eli insisterar på att han måste börja slå tillbaka hårt och att hon kan hjälpa honom om han vill. Efter det visar Oskar att han har skrivit ner morsekoden åt dem så att de kan kommunicera genom väggen.

Någon dag senare bestämmer de sig för att gå till en kiosk där Oskar köper en påse blandat godis och katten som sitter i fönstret väser åt Eli när de går förbi. Väl ute bjuder Oskar henne på godis men hon tackar först nej men efter att hon ser att han blev lite ledsen över det så stoppar hon ändå en godis i munnen, men det dröjer inte länge innan vi ser henne spy på baksidan av kiosken.

Innan Håkan ska gå ut för att försöka skaffa blod till Eli igen så ser vi dem i köket då han ber henne att inte träffa Oskar just den här kvällen och hon svarar honom med en smekning på kinden, vilket är den enda fysiska ledtråden att de är mer än bara vänner i filmen. Därefter ser vi henne ligga ensam på Håkans sängmadrass väntandes på att han ska komma hem igen. När hon ligger där får hon plötsligt höra från radion att en man är gripen för mordförsök på en pojke. Hon inser att det är Håkan och beger sig mot sjukhuset där polisen har honom under uppsikt efter att han hållt syra över ansiktet. Väl där frågar hon receptionisten vart hennes pappa ligger och berättar att polisen har honom, kvinnan svarar Eli att han förmodligen ligger på sjunde våningen. Efter det går Eli ut igen och börjat klättra upp för husväggen. När hon hittat honom knackar hon på hans fönster och ber om att få komma in men Håkan kan inte längre prat så han öppnar fönstret istället och visar upp sin hals för henne så att hon ska kunna bita honom. När Eli nästan är färdig med Håkan faller han ut genom fönstret och landar handlöst på marken. Efteråt flyr hon hem till Oskar och ber honom att få komma in men han får inte kolla på henne då hon är täckt av blod. Hon klär av sig naken och lägger sig bakom honom i sängen, den natten blir de även ihop efter att Oskar frågat chans på Eli.

På kvällen ser vi henne stå utanför badhuset där Oskar börjat träna. De tar följe efter träningen hem, den här gången vill Oskar visa Eli källaren där några äldre killar brukar hänga. Innan han tänder lampan får vi ser att Eli har kattliknande ögon som ser i mörkret. Han berättar stolt för henne att han äntligen slagit tillbaka mot Conny och de firar med att lyssna på musik. Men Oskar har någonting annat i tankarna, han tar upp sin kniv och skär djupt i sin handflata tills det börjar blöda kraftigt därefter vänder han sig mot Eli som nu är skräckslagen och säger att hon ska sticka sig i fingret så att de kan blanda blod med varandra. Men hon skriker åt honom att han måste därifrån och kryper ner på golvet för att slicka upp blodet som har droppat från hans hand. Hon känner att hon inte kan stå emot och förändras till en äldre

kvinnan som skriker på Oskar att han måste gå innan hon själv flyr därifrån. Väl ute i kylan får hon syn på Virginia som hon attackerar för att få bukt på sin hunger, men blir bortsparkad av Lacke innan hon kan döda kvinnan.

Oskar bestämmer sig för att träffa Eli igen hemma hos henne den här gången. Väl i vardagsrummet frågar han ut henne om hon är en vampyr vilket Eli erkänner att hon är. Oskar frågar henne även om de är fattiga eftersom det är så tomt i lägenheten, varpå hon visar honom ägget som är ett pussel vars innehåll är en guldboll med en massa ringar.

Liksom i boken bjuder inte Oskar in Eli när hon ska hälsa på hemma hos honom nästa gång, vilket leder till att hon börjar bloda igenom huden. I panik kramar Oskar om henne och säger att hon får komma in. Han sätter på en Per Gessle platta medan han väntar på att Eli ska komma ut ur duschen. När hon sedan passar på att byta om tar sig Oskar en smygtitt och får se att hon har ett ärr mellan benen. Men de hinner inte diskutera det förrän hans mamma kommer hem och Eli måste fly ut genom ett fönster.

Nästa gång vi får se dem är när Lacke ska mörda Eli i badkaret men blir istället dödad av Eli. Hon inser att hon nu måste resa ifrån Blackeberg för att Oskar ska kunna få ett normalt liv.

Man tror att detta är det sista man får se av Eli och när Connys storebror håller nere Oskars huvud i bassängen för att hämnas för att han slog till Conny när de var ute och åkte skridskor med skolan så vet man inte ifall Oskar kommer att överleva under vattnet. Men precis när Oskar börjar bli medvetslös hör man ett fönster gå i sönder och vi får under vattnet hur Eli dödar tre stycken av killarna. Hon hjälper Oskar upp och vi får se att de ler mot varandra. Filmen slutar med att Oskar sitter på ett tåg på väg därifrån med Eli i en koffert.⁷⁷

Sammanfattning

Alfredson berättar i en intervju att det var viktigt att barnen som skulle spela huvudrollerna skulle vara mentalt och fysiskt stabila för att kunna spela in filmen i minusgrader och stå ut med filmens mörka tema. När det kom till Eli var det även viktigt att hon skulle vara Oskars motsats och att försöka få in hennes könsstympling.⁷⁸ Då det är en scen i boken som Oskar råkar se Elis ärr mellan benen, så var de tvungna att skapa en docka som de visar istället. Dock har den här scenen enligt Alfredson i kommentatorspåret kritiserats i USA då det i vissa fall är mer tabubelagt där med nakna barn på film.⁷⁹

⁷⁷ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008

⁷⁸ http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16

⁷⁹ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, kommentatorspåret

Alfredson hävdar att han även var tvungen att ta bort en del väldigt våldsamma scener från boken eftersom det skulle bli för svårt att kunna skildra Lindqvist sätt att skriva grafiskt våld på. Och att han istället försökte ge olika antydningar om vad som föregår under djupet på karaktärerna.⁸⁰ Vilket man märker av då Elis attacker är färre i filmen och för att hon är mer bestämd i boken samtidigt som hon har personligheten av ett barn. Även när Eli visar för Oskar hur hon blev vampyr med en kyss har tagits bort för att det skulle bli för svårt att filma. Visst har Alfredson och Lindqvist lyckats bra med att gestalta karaktären men samtidigt har de försökt att göra henne mer som en ung tjej istället för en vuxen person som brottas med att vara fast i en barnskropp. De har även gjort om en liten detalj i en scen där Oskar bjuder Eli på godis i boken tackar hon nej och skyller på att hon är allergisk, men i filmen försöker hon äta en godis för att enligt Alfredson och Lindqvist offra sig för att bevisa sin kärlek till Oskar.⁸¹ Man kan även tolka att filmens version är mer barnlik då man som åskådare ska lättare förstå sig på Oskars och Elis attraktion till varandra. Men de har försökt att ge Eli en mer vuxen samt androgyn personlighet med hjälp av Elif Celyna som gjorde rösten till karaktären då Lina Leanderssons röst ansågs vara för ljus samt när Eli ska se åldrad ut filmat ansiktet av Susanne Ruben, vilket jag tycker de har gjort ett väldigt bra arbete med att sätta ihop då det kan lätt se väldigt konstgjort ut när någon pratar på film och man ser att läpparna inte rör sig i synk med ljudet.⁸² Dock kan man fundera över hur man ska tolka Elis sexuella identitet i filmen eftersom det inte är lika självklart som i boken om hon är en tjej eller kille egentligen. De enda ledtrådarna man får är ärret och att hon frågar ifall Oskar skulle gilla henne även om hon inte vore en flicka, vilket man istället kan tolka som att hon egentligen är en vampyr och är egentligen äldre än vad hon verkar.

Då det är en stor skillnad på hur man fantiserar ihop en berättelse utifrån en bok och hur man visuellt ser en film, så blir det viktigt att göra filmversionen mer realistisk än boken för att åskådarna lättare ska kunna ta till sig vad filmen berättar.⁸³ Vilket man kan säga Alfredson har gjort med sin adaptation av boken.

⁸⁰http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16

⁸¹ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, kommentatorsåret

⁸² <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Contributors>, 2012-12-10

⁸³ Stam, Robert, *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*, Blackwell, Malden, Mass., 2005, s.10

Pojken som ville bli sedd

Bok version

Oskar sitter i klassrummet och lyssnar på en polis som är där för att prata om droger, polisen vänder sig till klassen och frågar om det är någon som kan identifiera det vita pulvret som han har i en påse. Oskar är den enda som sträcker upp handen och svarar att det är heroin men när han gör detta så vet han att det var dumt gjort eftersom han förmodligen kommer att bli retad för det senare. Man får veta att det är en kille vid namn Jonny som mobbar Oskar mest, och att han tydligen älskar att kalla Oskar för grisen. Tydligen så lider även Oskar av inkontinens så för att slippa kissa ner sig i byxorna har han klippt ut en bit madrass till en boll som han stoppar sitt könsorgan i och kallar den för ”pissbollen”.⁸⁴ Men man får veta att han själv inte är så oskyldig som han verkar. Oskar har nämligen snattat godis, älskar bokserien *kalla kårar* som handlar om olika sorters skräckhistorier och är fascinerad av mordfall som han samlar tidningsartiklar om i sin klippbok. Han är även bekant med den tre år äldre grannpojken Tommy som håller till i källaren när han vill komma ifrån sin familj där han håller på med olagliga aktiviteter.⁸⁵ En kväll efter att han läst klart i sin klippbok så börjar han att tänka på Jonny medan han upprepar meningen ”Marken skall dricka hans blod” för sig själv, därefter skyndar han sig ut till skogen där han väljer ut ett träd som han hugger med en kniv han gömt undan i sin jacka. Samtidigt håller Håkan på att mörda en pojke i Vällingby strax intill Blackeberg där Oskar bor och det är som om Lindqvist att hoppar mellan de två olika berättelserna så att man inte riktigt vet vem den riktiga mördaren är innan det står i boken att Oskar bara utför en slags lek för att kunna få ut sina aggressioner.⁸⁶

När Oskar träffar Eli första gången så verkar han hoppfull att kanske för engångskull få en ny vän som förstår honom men när hon säger att de aldrig kan bli riktiga vänner så vänder han sig emot henne för att visa att han inte alls behöver en ny vän.

Nästa gång han träffar Eli är när han sitter vid sandlådan och försöker lösa sin rubiks kub, han tycker hon luktar illa men han låter henne låna kuben, tills i övermorgonen men inte en dag mer.⁸⁷ Dagen därpå sitter han hemma efter skolan med någon läxa han fått över helgen och när han skrivit klart den ropar han till sin mamma att han går ut ett tag. Och som jag redan skrivit om i Elis bokversion så träffas de vid klätterställningen där hon visar upp att hon lyckats lösa kuben.⁸⁸

⁸⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 12-13

⁸⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.17-20

⁸⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.22-23

⁸⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 54

⁸⁸ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 63

Efter att Oskar och hans mamma sett på Mupparna ligger han i sin säng och hör vad han tror är Elis pappa, skälla på henne. Hela tiden tänker han att bara inte hennes pappa börjar slå henne. Därefter hörs en smäll vilket Oskar först tror är ett skott men det visar sig vara Håkan som smällt igen ytterdörren hårt. Han tycker synd om Eli och tänker att de sitter i samma båt, båda blir verbalt och fysiskt misshandlade samt har pappor som är missbrukare.⁸⁹

När han är i skolan en dag blir Oskar åter igen trakasserad av Jonny och hans gäng vid en sandlåda men man anar att detta bara är början och någonting värre kommer att ske. Efter skolan sitter han kvar i klassrummet och letar reda på morsealfabetet i ett uppslagsverk som han flera gånger skriver ner på papper tills han tycker det ser tillräckligt fint ut för att ge till Eli. Han passar även på att läsa boken Eldfödd i två timmar för att inte behöva träffa på Jonny och de andra efter skolan. Men Oskar har tyvärr fel angående sina mobbare som faktiskt har väntat på honom utanför skolan, i försvar tar Oskar upp en sten och håller den i handen bered på att slänga den mot någon. Men innan han hinner göra nått tar en av killarna tag i hans armar samt håller i dem så att han inte kan göra nått, sen turas Jonny och Mike med att piska Oskar med pinnar mot hans kropp. De är på väg att sluta när Tomas också vill slå till Oskar innan de går. Men han gör misstaget att piska Oskar rakt på kinden som börjar blöda vilket gör dem så rädda att de springer därifrån. Oskar går in på en toalett efteråt för att tömma sin pissboll och för att kolla hur djupt såret blev. Framför spegeln sätter han pissbollen på sin näsa så att det liknar en gul clownnäsa samtidigt tänker han på hur han ska kunna mörda Tomas i sin fantasi.⁹⁰ Man får sen veta att han varit ute i skogen igen och är nu på väg till källaren där Tommy håller till samt förvarar sina stöldgoods och porrtingar, han säger till Oskar att han inte borde komma ner till källaren igen och innan han går frågar Tommy om han vill köpa några kassetter av honom.⁹¹

På kvällen får vi reda på att Oskar ljugit för sin mamma om hur han fått sitt sår på kinden, han går sedan ut för att träffa Eli vid klätterställningen igen deras möte kommer jag inte ta upp eftersom jag redan i Elis analys skrivit om det.⁹² Samma gäller för när de går till kiosken där Oskar visar upp sin komiska sida samt kärlek till Eli.⁹³

Under en gympalektion visar han sin rädsla för Magister Avila som är skolans gympalärare, när de ska försöka hoppa över en bom blir Oskar dock glatt överraskad över att ha kommit över den även om han föll istället för att landa på fötterna. När lektionen är slut

⁸⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.70-72

⁹⁰ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 81-88

⁹¹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 89-93

⁹² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 94-97

⁹³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.109-114

frågar han Avila ifall man måste anmäla sig till torsdagsträningen som Magistern håller, vilket inte behövs och att det bara för Oskar att komma dit enligt Avila.⁹⁴

På morgonen efter att Eli sovit över hos Oskar så har hon lämnat en lapp som det står ”ATT FLY ÄR LIVET, MEN ATT DRÖJA DÖDEN. DIN - ELI” till honom som är ett citat ur Romeo och Julia. Oskar har den med sig på friluftsdagen med skolan, de ska nämligen åka skridskor den här dagen och Jonny får för sig att de ska tvinga Oskar i det iskalla vattnet. Men Oskar står upp för sig själv och slår till Jonny på smalbenet när han försökte hålla fast honom. Till sitt försvar slår Oskar honom igen men den här gången rakt på örat och i sina tankar dras han mellan viljan att slå till honom igen samt rädslan för att han skadat någon för första gången, vilket gör honom illamående.⁹⁵ Väl hemma inser Oskar att hans mamma fått veta av skolan om händelsen och att hon är i full färd att berätta händelsen för Oskars pappa på telefonen. Hon uppmanar pappan att prata med sin son men det blir ingen hård utskällning, han frågar istället lite torftigt om Oskar inser vad han har gjort och diskuterar sedan hur allvarligt skadan kunde ha blivit. Samtidigt lyssnar de på sjörapporten på radion som är en tradition de har när Oskar hälsar på sin pappa. Till slut frågar pappan om han skulle vilja hälsa på honom under helgen vilket Oskar efter en stund säger ja till. När han lagt på luren så känner han en lust att bara komma ifrån hemmet en stund så Oskar beger sig till träningen och under halva vägen dit gråter han.⁹⁶

En kväll efter träningen bestämmer sig Oskar för att visa Eli källaren innan han åker till sin pappa över helgen där Tommy brukar hålla till, även detta har jag redan tagit upp i Elis analysdel.

När Oskar är på väg till sin pappa får man som läsare reda på att hans föräldrar skiljde sig när han var fyra år och att efter incidenten i källare med Eli är nu Oskar väldigt rädd för henne. Väl framme träffar han sin pappa som börjar berätta en historia om en gång han råkade köra över en älg när han åkte lastbil, därefter de åker på en flackmoped till huset som ligger en bit därifrån. Man inser att deras förhållande har blivit svagare med tiden då det är mest pappan som pratar samt Oskars minnen om hur de brukade ha kul tillsammans som tas upp i boken.⁹⁷

Oskar håller i ett snöre som är fäst vid mopeden och åker skidor bakom sin pappa, när de ska nedför en backe känner Oskar att hans fart är högre än mopedens så när

⁹⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.130-133

⁹⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.169-172

⁹⁶ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.178-181

⁹⁷ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 198-201

pappan stannar på en brygga åker Oskar nästan ner i vattnet men som tur hinner han precis stanna innan bryggan slutar.⁹⁸

De har nyss ätit mat och börjat spela luffarschack när en av pappans ”vänner” kommer in i huset och som alltid säger han ”Jaha. Här har ni det varmt och skönt.” för att se om han har någon alkohol att bjuda på. De börjar dricka samt prata och utan att de märker det börjar en nu förkrossad Oskar elda upp alla pappren och pennorna de använt att spela med.⁹⁹ Sen går han till sitt rum där hans ilska blir starkare och efter att ha läst de två lapparna han fått av Eli där det står ”SLÄPP NU IN DAGEN, FÖNSTER, OCH SLÄPP UT MITT LIV” och ”ATT FLY ÄR LIVET, MEN ATT DRÖJA DÖDEN”. Så tar Oskar ett av de allra största besluten i hans liv nämligen att han ska lifta hem till Eli igen.¹⁰⁰

Hemma igen går han direkt till Elis dörr och knackar i morse hennes namn på dörren, hon öppnar och som jag tidigare har nämnt är det nu han får veta att hon är vampyr och egentligen en pojke.¹⁰¹ Likväl när de träffas hos Oskar nästa gång efter att hon varit hos Håkan på sjukhuset och blir ihop har jag redan tagit upp.

På morgonen efter att Oskar somnat i Elis soffa börjar han spekulera i vad som egentligen har hänt och vart hon tagit vägen, han söker sig i den mörka lägenheten samt börjar fundera över hur Jonny skulle kalla honom för ”böggjäväl” om han någonsin fick veta att han var tillsammans med Eli. Han äcklas fortfarande av tanken hur hon levt med Håkan sen hittar han lappen Eli skrivit till honom där hon ger honom ett ultimatum, om han svarar ja till att ses nästa kväll igen så stannar hon ifall han svarar nej flyttar hon därifrån.

När helgen har gått återvänder Oskar till skolan där grabbarna verkar tycka att han är den coolaste som finns efter att han vågade slå till Jonny på isen, men han förmår sig inte att ta till sig deras hyllande kommentarer, istället beger han sig till stan efter skolan där han tänker köpa en present till Eli, på vägen hem möter han olyckligtvis Jonny och Tomas vid en tunnelbanestation som vill hämnas på Oskar de bär upp honom till kanten av perrongen och precis innan ett tåg ska anlända drar de upp honom igen samt skriker ”BÖ” att han kissar på sig.¹⁰²

Efter att Eli dödat Lacke och flyttat därifrån blir Oskar mer och mer deprimerad, till slut går han en kväll till badhuset för att träna.¹⁰³ Men det visar sig att Jonny med hans bror Jimmy lirat en fälla Först slår en kille Magister Avila medvetlös sen ser killarna till att

⁹⁸ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.212-213

⁹⁹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.220-223

¹⁰⁰ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 226-227

¹⁰¹ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 256

¹⁰² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 268-272

¹⁰³ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s. 393-396

alla utom Oskar går ut ur badhuset för att sedan låsa in honom. Jimmy går fram till Oskar vid bassängkanten och berättar hur han ska hämnas på honom för att han slog till Jonny. Reglerna är följande Oskar måste hålla andan i fem minuter och efter det få en rispa från en kniv på kinden annars sticker Jimmy ut ena ögat på honom. Micke som känner sig obekvämt när Jimmy håller ner Oskar i vattnet får syn på Eli utanför fönstret och han välkomnar henne in. Vad hon exakt gör är inte beskrivet i boken men man får reda på att hon dödade två av killarna och räddade Oskars liv.¹⁰⁴

Och det slutar med Oskar på ett tåg tillsammans med Eli i en stor koffert.¹⁰⁵

Filmversion

Det är Oskar man får se först i filmen när han upprepar orden ”Skrik som en gris” på kvällen med en kniv i sin hand inne på sitt rum och det är han för första gången får se Eli utanför sitt fönster.

I skolan nästa morgon har klassen besök av en polis som diskuterar om ett fall då de hittade en död kropp vid en mordbrand, men personen var redan död innan någon satte eld på huset och frågar klassen ifall någon av dem vet hur man kan lista ut det. Oskar sträcker upp handen och svarar att det kunde bero på att de inte hittade någon rök i lungorna varav polisen frågar hur han kunde veta detta. Oskar svarar att han läser mycket vilket får polisen och fröken att smått börja skratta till. På rasten blir han intryckt mot ett skåp av Conny som kallar honom för ”grisen” och smäller till Oskars näsa med ett finger.

På kvällen går Oskar ut med sin kniv undandömd i sin jacka, går fram till ett träd samt börja hugga i det och upprepa orden Conny sagt till honom under rasten. Det är då han för första gången träffar Eli vilket jag redan tagit upp. Dagen efter mordet på en pojke i Vällingby är Oskar i skolan han passar på att gömma sig på toaletten under rasten medan Conny och hans gäng letar efter honom. Väl hemma säger Oskars mamma till honom att han måste komma hem direkt efter skolan eftersom hon nyss läst om Vällingby mordet. Oskar smyger sig in till köket för att få tag i dagens nyhetstidning för att sedan låsa in sig i sitt rum med sin klippbok som han har massa artiklar om olika mördare i, han klipper ut om mordet på pojken samtidigt som han lyssnar på en Per Gessle skiva.

Oskar träffar Eli en andra gång vid klätterställningen nu är dock deras uppmärksamhet på rubriks kuben han har med sig som hon får låna tills övermorgonen.

¹⁰⁴ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.407-412

¹⁰⁵ Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004, s.413-415

Nästa gång de träffas har Eli redan innan lämnat tillbaka kuben helt löst till Oskar på klätterställningen kvällen före. Han blir så förtjust i Eli den här gången att han nästa morgon i skolan bestämmer sig att skriva ner morsekoden innan han går hem. Men Oskars mobbare väntar på honom utanför skolan med piskor i händerna och de turas om att slå honom på benen och magen. Martin är den sista som ska slå till Oskar och han siktar ett hårt slag mot Oskars kind som börjar blöda. Vi får sen höra Oskar försöka förklara sitt sår för sin mamma utan att berätta vad som egentligen hänt, han skyller på att han ramlat på en sten på rasten. Därefter klipps det till när han träffar Eli ute på gården igen och hon säger att han måste börja slå tillbaka innan han ger henne morsealfabetet han skrivit ner på ett papper.

När klassen är ute på friluftsdag hotas Oskar av Conny som säger att de ska slänga i honom där isen är tunn så att ”grisen” ska få bada. Men den här gången säger Oskar ifrån och om Conny försöker med någonting kommer han att slå till honom med ett oranges långt plaströr som han hittat på isen. Conny tror inte på Oskar och kommer närmare honom tills han får ett hårt slag mot örat och börjar kraftig blöda. Väl hemma blir han utskälld av sin mamma som insisterar på att han får prata med sin pappa på telefon om saken. Under helgen åker han även till sin pappa och de har en rolig far och son tid tillsammans när Oskar får åka pulka bakom pappans skoter och äter mat tillsammans samt spelar luffarschack. Men allting förändras när en av pappans bekant kommer objuden in i huset och börjar dricka tillsammans med pappan. Man anar att de båda männen har problem med alkoholen och en förtvivlad Oskar liftar hem till Eli. Och deras relation som jag redan diskuterat i Elis del går upp och ner som en berg-och-dalbana tills den natten Eli mördar Lacke och bestämmer sig för att flytta ifrån Blackeberg.

Nästa dag är som en helt vanlig dag men helt plötsligt får han ett samtal från Martin som är vän med Conny, han frågar Oskar om han inte ska komma på träningen ikväll och berömmar honom för att ha slagit till Conny på isen. Det klipps till badhuset på kvällen och vi får se en kille sätta eld på en container utanför huset därefter springer han in och säger till Magister Avila som är mitt uppe i att träna Oskar i vattengymnastik att det brinner utanför. Avila springer snabbt ut för att undersöka händelsen, och när han väl är ute kommer Conny och hans gäng i ett led efter hans storebror. De säger till alla eleverna som är där att gå ut ur badhuset, alla förutom Oskar. Efter att de har låst in sig i badhuset går Connys storebror fram till Oskar vid bassängkanten och berättar att han vill ha hämnd för att hans lillebror blivit slagen. Sedan berättar han villkoren Oskar har medan han visar upp sin kniv, om han klarar av tre minuter under vattnet så blir det bara en liten rispa på kinden annars sticker han ut ena ögat på honom. Han tar ett kraftigt tag om Oskars hår och håller honom nere i vattnet, helt plötsligt

under vattenytan får vi sedan se hur någon dödar Conny, hans storebror och Martin. Till slut dras Oskar upp och han ser att det är Eli som räddat honom. Och som jag nämnt tidigare slutar det med dem på ett tåg där Oskar sitter i en kupé med en stor koffert där Eli ligger i samtidigt knackar de morsekoden till varandra.¹⁰⁶ För de som undrar vad Oskar knackar till Eli så kan jag berätta att i kommentatorsspåret avslöjar Alfredson att det är ”P.U.S.S.” han skriver till henne.¹⁰⁷

Sammanfattning

I början av boken så är det droger som polisen pratar om och inte hur man vet ifall en person bränts inne eller inte. Kanske ansåg de att det vore mer tabubelagt ifall en tolvårig pojke visste mycket om droger istället för hur man utreder ett mord. De har även tagit bort hur Oskar känner igen sig i Elis position då han tror hennes pappa är knarkare eller alkoholist liksom det sistnämnda som hans egen pappa har problem med. Istället får vi reda på Oskars pappas problem när han kommer dit över helgen och pappan helt plötsligt börjar dricka med en av sina vänner som bara dyker upp i huset.

Boken beskriver rätt så ingående hur Oskars mentala tillstånd blir mer instabilt men samtidigt hur han växer allt starkare som person. Man får även en starkare känsla att Oskar tar över Håkans roll i slutet av boken, då Lindqvist i början av boken nästan beskriver dem som en och samma person. Måste även kommentera att Alfredson inte lyckats så bra med att gestalta våld i filmen då det blir allt för stelt speciellt scenen då Oskar slår till Conny på örat när de åker skridskor.

Man kan även tycka att filmen gestaltar Oskar och Eli mer som Romeo och Julia än två barn vars problem förenar dem i deras kärlek till varandra. De har även tagit bort hans bekantskap med Tommy som får nästan agera som Oskars storebrors gestalt i boken.

Slutscenen i badhuset är inte så detaljerad i boken men ändå tycker jag att Alfredson lyckats väldigt bra med undervattensscenen då Eli mördar tre av killarna som mobbat Oskar, Jimmy som är Jonnys storebror i boken säger åt Oskar att vara under vattnet i fem minuter medan i filmen så säger han bara tre minuter. Detta kan man spekulera i om Alfredson tyckte att det skulle bli för övertygande att han ville se Oskar dö och bestämde att det skulle vara tre minuter istället.

Kåre Hedebrant som spelar Oskar i filmen var liksom Lina Leandersson tvungen att komma från en stabil bakgrund och vara mentalt samt fysiskt frisk för att göra rollen enligt

¹⁰⁶ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008

¹⁰⁷ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, kommentatorsspåret

Alfredson. Och man inser verkligen hur viktigt detta var när det kommer till alla mobbnings scener som Hedebrant fick spela in. Att man inte kommer in i Oskars tankar i filmen så har man även tagit bort hans mordiska tankar vilket gör att man som åskådare föreställer honom mer som en oskyldig liten pojke, vilket dessutom reducerar våldet. Alfredson menar också att han inte ville att Oskars karaktär skulle visa för mycket känslor eftersom ett barn som far illa oftast gömmer undan sin smärta.¹⁰⁸ Det man också kan ta upp är att om man inte tänker så intensivt på filmens handling så kan man lätt missa hur föräldrarna helt plötsligt försvinner ut ur berättelsen vilken inte är så realistiskt, men ibland väldigt vanligt på film,¹⁰⁹ vilket jag upptäckte när jag för första gången såg *Harry Potter and the Deathly Hallows part 2* att det var väldigt få vuxna karaktärer som var på barnens sida när de skulle bekämpa Lord Voldemort.¹¹⁰ Oskar gråter heller inte när han åker ifrån Blackeberg eller vid tanken av att förlora sina föräldrars kontakt. Istället ger man honom ett lyckligt slut där han till slut får Eli.¹¹¹

Miljö

Boken utspelar sig år 1981 mellan onsdagen den 21 oktober till fredagen den 13 november¹¹², medan filmen utspelar sig i början av 1982.¹¹³ Som sagt utspelar sig handlingen främst i Blackeberg som Alfredson enbart tagit miljöbilder ifrån för att istället spela in filmen i Luleå troligen för att få mer snö och mörkare himmel. Dessa miljöscener med snön som faller och Blackebergs bilderna kan man se är inklippta mellan olika karaktärers berättelser som man kan säga är rätt så typiskt för svenska filmer att visa upp nordens kalla samt ”exotiska” miljö.¹¹⁴ De har även gett karaktärerna kläder som ska påminna om kläderna från början av 80-talet och framförallt så har de inrett Oskars rum med en typiskt 1970-80-tals tapet som föreställer stora träd med den då populära färgen orange. Alfredson använder sig av väldigt lite ljudeffekter och de få låtarna som spelas är även de typiska för tiden. Man anar att han försökte få en realistisk filmversion av boken.¹¹⁵

¹⁰⁸ http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16

¹⁰⁹ Stam, Robert, *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*, Blackwell, Malden, Mass., 2005, s. 138

¹¹⁰ Yates David, *Harry Potter and the deathly hallows part 2*, 2011, Warner Bros. Pictures

¹¹¹ Stam, Robert, *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*, Blackwell, Malden, Mass., 2005, s.162

¹¹² Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004

¹¹³ <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Story>, 2012-12-17

¹¹⁴ <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=RecordingPlace>, 2012-12-

17

¹¹⁵ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008

Let Me In

Matt Reeves regisserade och bidrog som manusförfattare till den amerikanska versionen som kom ut år 2010 av *Låt den rätte komma in* som fick titeln *Let Me In*. Filmen har samma huvudhandling som den svenska, en mobbad pojke träffar en tjej som visar sig vara en vampyr.

Det som skiljer den mot sin svenska föregångare är att karaktärerna fått byta namn, Oskar - Owen, Eli – Abby och Håkan – The Father. De andra vuxna karaktärerna får man knappt se i bild som t.ex. Owens mamma som man aldrig får se ansiktet på utan bara se henne i bakgrunden av honom. Lacke nu Jack och Virginia är nästan inte alls med och ersätts av ett något yngre par. The Father framställs som Abbys pappa men i slutet av filmen förstår man att han en gång var som Owen en liten kille som förälskade sig i vampyren. Filmen har på så sätt tagit helt avstånd från bokens porträtt av Håkan som pedofil. En karaktär som finns med i boken och den amerikanska filmen men inte i den svenska filmen är Tommys styvpappa som är polisen vars uppgift är att försöka lösa mordens mysterium, dock har polisen även fått ta över Lackes roll då det kommer till att upptäcka Abby i badkaret senare i filmen.

Det är mellan Owen, Abby och The Policeman filmen främst handlar om. Man inser att Reeves försökte att göra filmens handling mörkare än *Låt den rätte komma in* av Alfredson, då han gett Owen en genomskinlig mask att ha på sig i början av filmen när han står framförspeglarna med en kniv i handen även Abby framställs mer som en vampyr med tänderna och ögonen i filmen tack vare specialeffekter. Medan i Sverige så anförtrodde man sig mer till smink och en äldre kvinna för att få fram vampyren i Eli. Eftersom Reeves tog med polisen i sin film har han även format den mer som en deckarthriller än en ren skräckfilm. De har även helt tagit bort möjligheten att Abby skulle vara född en pojke för att sedan blivit könsstympad av någon äldre vampyr. Sedan har de även ändrat om scenen där Håkan mördar en pojke, istället för att det utspelar sig i skogen vid en stig så gömmer sig The Father i baksätet av en bil och väntar på det rätta ögonblicket innan han kan mörda killen som kör. Det förekommer även katolska bilder i Owens hem vilket förstärker det religiösa temat i filmen.¹¹⁶

Som jag nämnt i texten ovan så är Abbys sexualitet strikt en tjej som blir kär i en pojke och på så vis har man tagit bort alla tendenser av transexualitet samt homosexualitet i den amerikanska adaptationen. Detta är ingenting nytt då Erik Bentley gjorde sin version av teaterpjäsen *Der Reigen* som han kallade för *Round Two* från 1990, där han bytt ut den

¹¹⁶ Reeves Matt, *Let Me In*, Hammer Film Productions Ltd, 2010

australiska heterosexuella historien mot en homosexuell amerikansk berättelse.¹¹⁷ Det verkar dock som att för en queer-film ska bli populär samt mer accepterad i USA så måste den på något sätt ha en heterosexuell underton mellan de karaktärerna som blir förälskade i varandra eller så måste den ena parten dö för de ”synder” de begått.¹¹⁸ Då *Let Me In* fokuserar på två barn och deras förhållande till varandra skulle det kanske väcka en större tabu om Reeves låtit Abby egentligen varit en pojke. Filmen utspelar sig i Los Alamos, New Mexico under 1980-talet¹¹⁹ man har här helt bytt ut den svenska skogsmiljön och ersatt den med New Mexicos lägenheter och natur.¹²⁰

Liksom Anthony Minghella riktade hans filmversion av *The English Patient* (1996) enbart in sig på fem karaktärers berättelse så har man här fokuserat på enbart tre karaktärer medan den svenska har fem stycken större karaktärer.¹²¹

Filmen lyfter även upp ämnet religion vilket man kan tänka finns två svar på att den gör det, det första är att USA är känt för sin starka kristna tro vilket man framförallt kan se i hur viktigt det är för folket när de röstar att deras president ska vara troende. Den andra anledningen jag kunde komma på var att de kanske ansåg att vampyrer alltid behöver ha sin värsta fiende och motsats alltså kristendomen, för att kunna existera liksom yin och yang.

Filmens budget var betydligt högre på 20 miljoner dollar¹²² än den svenska på ca 4 000 000 dollar¹²³, vilket man kan se rätt så självklart när man jämför filmernas specialeffekter med varandra. Den svenska filmen använder sig mer av sminkning och när Virginia attackerar av katterna så ser man tydligt att det är CGI, medan i den amerikanska filmen så har de på ett skickligare sätt maskerat in CGI med den mörka miljön. Att budgeten höjs är en självklarhet när de filmatiserar om en populär ickeamerikansk film till en Hollywoodadaptation då USA redan har sin hemmapublik som ser på filmerna oavsett vilken standard de har.¹²⁴

¹¹⁷ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.148

¹¹⁸ Etherington-Wright, Christine & Doughty, Ruth, *Understanding film theory*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2011, s.196

¹¹⁹ <http://www.imdb.com/title/tt1228987/>, 2012-12-18

¹²⁰ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.145

¹²¹ Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006, s.12

¹²² <http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=lettherightonein09.htm>, 2012-12-18

¹²³ <http://www.imdb.com/title/tt1139797/>, 2012-12-18

¹²⁴ Ďurovičová, Nataša & Newman, Kathleen (red.), *World cinemas, transnational perspectives*, Routledge, New York, NY, 2010, s. 274

Adaptioner som enskilda verk

George Bluestone (1957) ur Robert Stam och Alessandra Raengos bok *A companion to literature and film* (2007):

[...]Novel- conceptual, linguistic, discursive, symbolic, inspiring, mental imagery. [...]Film- perceptual, visual, presentational, literal, given to visual, with space as its formative principle.[...]¹²⁵

Enligt denna teori kan man säga att George Bluestones citat syftar på de grundläggande skillnaderna mellan böcker och dess filmadaptioner, vilket gör att bokeversionen tillåter en större inblick i karaktärernas bakgrundshistoria som jag redan diskuterat då det kommer till Håkans bakgrund som svenskalärare i Karlstad och hans sexuella attraktion till unga pojkar som växer sig allt större under handlingens gång. Att boken är mer lingvistisk än filmen är ett faktum då Lindquist i detta fall måste skriva på ett rent och tydligt språk för att hans läsare ska kunna förstå och läsa boken utan några större svårigheter. Medan man i filmen kan använda sig mer av meningar som inte har någon större betydelse för själva handlingen, t.ex. så kommenterar Alfredson i kommentatorspåret att när Lacke springer efter Virginia då de har nyss bråkat hos Gösta i filmen så var de tvungna att komma på en anledning till att Morgan och Larry ska följa efter Lacke. Skådespelarna hade då bara kommit på idén att karaktärerna ville lämna tillbaka Lackes tändare innan han försvann samt att denna andledning förklarar varför de skulle springa efter Lacke.¹²⁶

Då bok, tryckt text på papper och film, visuellt visande på en bioduk eller en skärm, är två helt skilda format, uppfattar vi deras handling olika även om den ena är en adaption av den andra. Bokens text flyttar dess läsare till en illusionistisk värld där läsaren själv bedömer hur platser, karaktärer etc. ska se ut med hjälp av berättelsen, medan vi som publik tittar på en film blir något mer begränsande i vår fantasi rörande hur saker och ting ser ut, men jag måste även påpeka att trots detta så förhindrar det inte oss människor att fantisera oss in i en films värld, vad man kan kalla en realistisk illusion.

Liksom Cahirs och många andra som skrivit om adaption så menar dem att det är viktigt att se dessa som helt egna verk och att man helst inte ska jämföra dem ordagrant med deras ursprung. Något som kan vara svårt då en betydelsefull del av adaptionsteorin går ut på att just jämföra och diskutera dessa verks olikheter respektive likheter samt vilken betydelse

¹²⁵ Stam, Robert & Raengo, Alessandra (red.), *A companion to literature and film*, Blackwell, Oxford, 2007, s.2

¹²⁶ Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, kommentatorspåret

det får för berättelsen. Generellt kom jag till slut fram till att om man byter genrer på boken och filmerna jag här har diskuterat, får man en lättare bild vad som gör dem till enskilda verk men även hur författarens vision har inspirerat Alfredson och Reeves att göra sina egna visioner av hans litterära verk. Boken *Låt den rätte komma in* placeras in i skräckgenren medan den svenska filmen som är en *traditionell tolkning* hamnar i skräckdrama/ ungdomsfilmsgenren. Reeves film *Let Me In* har däremot gått ännu ett steg mot en mer *radikal tolkning* av boken och har gjort om den till en skräckthrillerfilm för att få upp spänningen.

Det är även intressant när Louise Lagerström i en intervju frågar hur Lindqvist själv ser på Alfredsons adaptation, då svarar:

”- Det är både och. När jag tittar på filmen ser jag att; det här är historien. Det väsentliga. Kärnan av historien. Jag kommer på mig själv med att gilla den mer och mer.
Men det vore coolt om man, som Peter Jackson sa i samband med Ringentrilogin, kunde hypnotisera sig själv så att man inte visste att man själv hade skrivit den.”¹²⁷

Detta visar på att även om Lindqvist själv skrev manuset till den svenska filmen, är det ändå Alfredsons vision vi får se.

I Robert Stam och Alessandras Raengos bok *A companion to literature and film* (2007), tar de upp Mikhail Bakhtins diskussion om ”hybrid konstruktion”, vilket är vad just många adaptations teoretiker anser att adaptation är en konstruktion av ett medium som de har förvandlat till en hybrid.¹²⁸

Då det sexuella i berättelsen tagits bort är *Låt den rätte komma in* en väldigt unik vampyrfilm då det vanligen handlar om hur dessa okända monster kommer till ett samhälle och lockar folk till köttsliga lustar för att de till slut ska kunna locka till sig människorna för att dricka deras blod.¹²⁹ I artikeln *Vampire in the Stockholm suburbs: Let the Right One In and genre hybridity* av Rochelle Wright (2010) tar hon upp olika andledningars till varför filmen *Låt den rätte komma in* blev så internationellt hyllad av kritiker. Wright anser att det är filmens hybriditet som gör att den går hem hos de allra flesta. Filmen är enligt henne en blandning av svensk- och vampyrfilm, skräckfilm, med en blandning av realistisk

¹²⁷ http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16

¹²⁸ Stam, Robert & Raengo, Alessandras bok *A companion to literature and film*, 2007, s.4

¹²⁹ Weinstock Jeffrey, *The Vampire film: Undead cinema*, Wallflower press, 2012, s.11

ungdoms- och sociopsykologisks dramafilm, vilket förstärker min teori om att man inte enbart kan tolka den som en vampyrfilm.¹³⁰

Slutdiskussion

Det jag kommit fram till i den här uppsatsen är att filmen *Låt den rätte komma in* faller i kategorin *den traditionella tolkningen* där regissören förhållit sig till bokens berättelse men gjort om den för att bättre passa in i en film. Alfredson har då tagit bort mycket av filmens våld, sex och droger eftersom han ansåg att det skulle bli för svårt att filma Lindqvists artistiska våldscener från boken. De ansåg även att det skulle bli för svårt att ta med när Oskar får se Elis minnen genom en kyss vilket förklarar hennes könsstympning samt att hon egentligen är en pojke som heter Elias. Istället ger de åskådarna en ledtråd genom att visa Elis ärr mellan benen dock behöver ju inte detta betyda att hon var född en pojke så bokens homosexuella tema faller i skymundan. Karaktärer som Lacke, Virginia, Oskars föräldrar och Håkan har blivit mindre för att upplysa barnens perspektiv. Tommy som har en betydande roll i boken har de helt tagit bort vilket resulterar i att Håkans död blir annorlunda.

I filmen *Låt den rätte komma in* gestaltas Håkan av Per Ragnar som har fått spela en del onda karaktärer under hans karriär, som Hitler i pjäsen *Hitlers ansikte* från 1992 och en psykopat i *Tre Kronor* under 1996-1999.¹³¹ Detta fick mig att undra ifall Alfredson valde just Ragnar för hans tidigare roller. Man kan även diskutera ifall det var rätt beslut av regissören att ta bort i filmen att Håkan egentligen är en pedofil som har en slags kärleksrelation till Eli. Då det skulle bättre förklara deras relation till varandra.

Virginia och Lackes berättelse tycker jag att Alfredson lyckats bra med att fläta in tillsammans med barnens, även om han kunde ta bort ytterligare händelser så fungerar det bra med filmens ”barntema”.

Den svenska filmen som ska vara mer realistisk gör att det ibland känns skådespelarnas uttryck rätt så stelt vilket gör det svårt för åskådare att veta på vilket humör en karaktär är i. Men de har lyckats väldigt bra att få fram 80-tals känslan och det märks att de gjorde den här filmen med den rätta känslan.

I filmen *Let Me In* har regissören Reeves tagit bort ytterligare händelser från både boken och den svenska filmen. Här är det tre i huvudrollerna Abby, Owen och The

¹³⁰ Wright, Rochelle, “Vampire in the Stockholm suburbs: Let the Right One In and genre hybridity”, *Journal of Scandinavian Cinema*, Volume 1 number 1, 2010-10-15, s.55

¹³¹ <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=PERSON&itemid=68214&iv=BIOGRAPHY>, 2012-11-14

Policeman alla andra faller in suddigt i bakgrunden speciellt Owens mamma. Könrollerna är mer strikta samt berättelse liknar mer än deckare än en skräckfilm, vilket gör att den lutar sig mer mot en *radikal tolkning* av *Låt den rätte komma in*. Då det inte borde spela någon roll hur stor budget en film har, så är inte så fallet är när det kommer till specialeffekterna i *Låt den rätte komma in* och *Let Me In*. Då i den svenska filmen ser de flesta specialeffekterna ut att komma från det tidiga nittioalet medan i den amerikanska är det bättre kvalitet på dem. Reeves har även tagit bort det homosexuella helt från filmens handling och istället inriktat sig på religion.

För att se boken och filmerna som enskilda verk separerade jag först bokens och filmens berättarformat och kom fram till att bokens format gör det enklare för författaren att berätta en karaktärs tankar, bakgrund och liv på djupet men att det blir istället upp till läsaren själv att visualisera fram dess värld. Medan filmens format visar upp med rörliga bilder, olika kamerarörelser, skådespelare, musik och mise-en-scène etc. berättelsen så att åskådarna ska komma in i handlingen. Dock är det inte lika viktigt med det lingvistiska i en film eftersom kroppsspråket visar på hur en karaktär känner och mår, vilket var en väldigt viktig aspekt under stumfilmstiden. Trots detta ville Alfredson göra filmen så realistisk som möjligt vilket har lett till att karaktärernas kroppsspråk ser väldigt stelt ut. Jag gav även boken och filmerna egna genrer för att lättare kunna visa vad som skiljer författarens och regissörernas visioner av *Låt den rätte komma in*.

Då *Låt den rätte komma in* inte är en ”vanlig” vampyrfilm med inriktning på sex och våld, gör att den går hem hos en bredare publik. Filmens hybrida berättelse, samt Alfredsons vision av att det skulle handla om barnens utsatthet gör att den får en större och djupare mening om hur samhället ibland vänder ryggen till mobbning och utanförskap.

Efter att ha gjort en komparabel analys med hjälp av vissa adaptationsteorier har uppgiften varit mer inriktad på att jämföra berättelsens handling och karaktärer då de förändrats från adaptation till adaptation. Men efter ett tag insåg jag att jag saknade teorin om hur en regissör med hjälp av filmteknik och mise-en-scène gör en filmadaptation. Vilket vore en intressant analysteori att fortsätta med någon gång i framtiden.

Härmed avslutar jag denna ”resa”, från den svenska boken och filmen till den transnationella filmen av *Låt den rätte komma in* med ett citat från Marcel Proust (1871-1922):

“*The real voyage of discovery consists not in seeking new landscapes but in having new eyes.*”

Källförteckning

Litteratur

- Ajvide Lindqvist, John, *Låt den rätte komma in*, Ordfront, Stockholm, 2004
- Cahir, Linda Costanzo, *Literature into film: theory and practical approaches*, McFarland & Co., Jefferson, N.C., 2006
- Đurovičová, Nataša & Newman, Kathleen (red.), *World cinemas, transnational perspectives*, Etherington-Wright, Christine & Doughty, Ruth, *Understanding film theory*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, 2011
- Harrison Lindberg Katarina, *Vampyrernas historia*, Nordstedts, 2011
- Hutcheon Linda, *A theory of adaptation*, Routledge: Taylor and Francis Group, 2006
- King, Stephen, *The Shining*, New English Library, London, 1977
- Stam, Robert, *Literature through film: realism, magic, and the art of adaptation*, Blackwell, Malden, Mass., 2005
- Stam, Robert & Raengo, Alessandra (red.), *A companion to literature and film*, Blackwell, Oxford, 2007
- Weinstock Jeffrey, *The Vampire film: Undead cinema*, Wallflower press, 2012

Artiklar

- Wright, Rochelle, "Vampire in the Stockholm suburbs: Let the Right One In and genre hybridity", *Journal of Scandinavian Cinema*, Volume 1 number 1, 2010-10-15

Film

- Titel: *Låt den rätte komma in*
- Produktionsbolag: Sandrew Metrenome (2008)
- Producent: Johan Nordling och Carl Molinder
- Regissör: Tomas Alfredson
- Manus: John Ajvide Lindquist
- Foto: Hoyte van Hoytema
- Klipp: Dino Jonsäter och Tomas Alfredson
- Originalmusik: Johan Söderqvist
- Skådespelare: Kåre Hedebrant, lina Leandersson, Per Ragnar, Karin Bergquist, Peter Carlberg m.m.
- Titel: *Let Me In*

Produktionsbolag: Hammer Film Productions Ltd (2010)

Producent: Tobin Armbrust, Alex Brunner, Simon Oakes, Guy East, Donna Gigliotti, Carl Molinder och John Nordling

Regissör: Matt Reeves

Manus: Matt Reeves

Foto: Greig Fraser

Klipp: Stan Salfas

Originalmusik: Michael Giacchino

Skådespelare: Kodi Smith-McPhee, Chloë Grace Moretz m.m.

Sekundära filmer

Alfredson, Thomas, *Låt den rätte komma in*, Sandrew Metronome, Stockholm, 2008, kommentatorsåret

Bergman Ingmar, *Persona*, AB Svensk Filmindustri, 1966, Sverige

Bergman Ingmar, *Vargtimmen*, AB Svensk Filmindustri, 1968, Sverige

Kubrick, Stanley, *The Shining*, Warner Bro. Pictures, Hawk Films, 1980

Pirce, David, *Dr. Jekyll and Ms. Hyde*, Savoy Pictures, 1995

Yates David, *Harry Potter and the deathly hallows part 2*, 2011, Warner Bros. Pictures

Internet

<http://www.boxofficemojo.com/movies/?id=lettherightonein09.htm>, 2012-12-18

<http://www.imdb.com/title/tt0081505/trivia>, 2012-10-28

<http://www.imdb.com/title/tt1139797/>, 2012-12-18

<http://www.imdb.com/title/tt0120611/>, 2012-12-09

<http://www.imdb.com/title/tt1228987/>, 2012-12-18

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/versaillesfreden>, 2012-11-11

http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/sve/adaption?i_h_word=adaption, 2012-10-28

<http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/tyskland/historia/weimarrepubliken-1919-33>, 2012-11-11

[http://www.sfi.se/sv/svensk-](http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=PERSON&itemid=68214&iv=BIOGRAPHY)

[filmdatabas/Item/?type=PERSON&itemid=68214&iv=BIOGRAPHY](http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=PERSON&itemid=68214&iv=BIOGRAPHY), 2012-11-14

[http://www.sfi.se/sv/svensk-](http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Contributors)

[filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Contributors](http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Contributors), 2012-12-10

<http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=66524&type=MOVIE&iv=Basic>,
2012-11-22

<http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=MOVIE&itemid=60335>, 2012-11-22

<http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=Story>,
2012-12-17

<http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?itemid=63205&type=MOVIE&iv=RecordingPlace>, 2012-12-17

http://www.sfi.se/PageFiles/8169/L%c3%85TDENR%c3%84TTE_INTERVJU.pdf, 2012-10-16